

Mål och Budget 2020

samt planeringsunderlag

för 2021-2022

miljöpartiet de gröna

HUDDINGE

Innehåll

1. Förslag till beslut	3
2. Miljö och klimat med människan i fokus	4
3. Huddinges vision och mål.....	7
4. Vision: Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län	7
5. Hållbart Huddinge 2030.....	8
6. Mål för Huddinge.....	9
7. Ekosystem i balans med fokus på klimatet.....	10
8. Bra att leva och bo	16
9. Utbildning med hög kvalitet	22
10. Fler i jobb.....	29
11. God omsorg för individen.....	32
12. Jämlika villkor och jämställdhet	37
13. Strategiska mål.....	40
14. Ekonomiplan 2020-2022.....	43

1. Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Skattesatsen för 2020 fastställs till 19,87 procent.
2. Mål och delmål för Sund ekonomi i Miljöpartiets förslag till Mål och budget fastställs som kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning.
3. Mål och delmål för övriga mål (Ekosystem i balans och fokus på klimatet, Bra att leva och bo, Utbildning med hög kvalitet, Fler i jobb, God omsorg för individen, Jämlika villkor jämställdhet, Strategiska mål samt Systematisk kvalitetsutveckling och Attraktiv arbetsgivare) i Miljöpartiets förslag till Mål och budget fastställs som kommunens verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning.
4. Drift och investeringsbudgeten för nämnderna fastställs i enlighet med Miljöpartiets förslag.
5. Huddinge kommun ingår borgen så som för egen skuld för kommunens hel- eller delägda bolag, enligt bilagda låne- och borgensram (bilaga 2 till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande), om maximalt 9 659,2 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader.
6. I syfte att finansiera kommunen och dess bolag, i enlighet med Huddinge kommuns finanspolicy, ska Huddinge kommuns totala upplåningsram för 2020 uppgå till 9 400 mnkr.
7. Förslag till Mål och budget 2020 och planeringsramar för 2021-2022 i övrigt fastställs enligt bilaga 1 till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, justerat utifrån Miljöpartiets förslag.
8. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att till Mål och budget 2021 ta fram förslag till ny styrmodell och målstruktur som inkluderar mål och åtgärder för att nå klimatmålen i en ny uppdaterad version av *Hållbart Huddinge*.
9. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram förslag till ett samlat taxeärende som årligen fastställs av kommunfullmäktige samtidigt som Mål och budget beslutas.

2. Miljö och klimat med människan i fokus

Miljöpartiets politik för Huddinge och för Sverige utgår från partiets tre solidariteter. Solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet, solidaritet med kommande generationer och solidaritet med världens alla människor.

Vår politik handlar om att skapa ett samhälle fritt från klimatstörande utsläpp, gifter och förlust av biologisk mångfald. Hänsyn till människor, djur och natur är den gröna tråden som genomsyrar vårt arbete för ett bättre Huddinge. Miljöpartiets budgetförslag för Huddinge har rubriken *Miljö och klimat med människan i fokus* och vi ser i år, liksom tidigare år, att Huddinge kommun måste öka tempot på flera områden, inte minst när det gäller att minska klimatpåverkan.

Miljöpartiet gör följande prioriteringar och särskilda satsningar 2020

- Klimat och miljö
- Barn och ungas tid i förskola och skola samt aktiva fritid
- Ordning och reda i ekonomin med stärkt internkontroll

Klimat och miljö

Miljöpartiets politik handlar om att skapa ett hållbart samhälle. Många miljöfrågor är globala och därför sker en stor del av arbetet i samverkan med andra länder, men framför allt måste vi börja där vi själva står och där vi har vårt mandat och ansvar här lokalt. Huddinge kommun har en rad ambitiösa miljömål som följs upp, men glappet mellan ambition och det faktiska arbetet och de resurser som kopplas till det är allt för stort. Vi ser nu att många tunga miljömål inte kommer att nås inom planerad tid.

Klimatförändringarna har på senare tid blivit allt mer synliga för var och en, och den frågan borde stå högst på alla partiers agenda. "Fotavtrycket" från växthusgaser sjunker alldeles för långsamt och kraftfulla åtgärder krävs, inte minst på trafikområdet och i samhällsplanering. Med fel prioriteringar, sena åtgärder utan kraft och handling bakom orden - så kommer alla drabbas av det som ingen önskar.

Bland de större negativa trenderna för miljömålen återfinns vattenkvaliteten i våra sjöar. Det behövs mer kunskap och kompetens i avtalsskrivande och i allt vardagligt arbete, för att inte ytterligare försämma vattenkvaliteten. Det räcker inte att plåstra om såren i efterhand. Vi prioriterar konkreta handlingar och ambitionshöjningar i alla de beslut där Huddinge kommun kan påverka.

Den rödgröna regeringen gör och har gjort större satsningar på miljö- och klimatområdet än någon tidigare regering gjort. Med Miljöpartiet i regering prioriteras miljö och klimat. Detta möjliggör även för Huddinge kommun och Stockholmsregionen att minska sina klimatstörande utsläpp och stärka sin klimatanpassning. Miljöpartiet verkar för att Huddinge kommun ska ligga i framkant i klimatomställningen och att det ska vara enkelt att leva klimatsmart i Huddinge. En kommun har stora möjligheter att gå före och förenkla för invånarna att kunna leva innanför naturens ramar.

Miljöpartiet arbetar på alla nivåer för större satsningar på kollektivtrafik i hela länet. Det är så vi kan få ner bilberoendet och minska bilköerna. Spårbunden kapacitetsstark kollektivtrafik har hög prioritet, liksom ett fungerande stombussnät och små bussar inne i bostadsområden där det är sämre framkomlighet. Stora motorvägar i storstäder är dålig stadsplanering och tillhör historien. De utsläppsminskningar som krävs, kan inte nås med teknikutveckling enbart. Utöver arbetet för att nå klimatmålen krävs även åtgärder mot ökad trängsel. Vi ser fram emot Spårväg Syd som vi länge arbetat för och som vi nu vill påskynda så den kommer på plats tidigare än planerat.

Cykeln ska vara ett enkelt val. Genom utbyggda regionala cykelbanor, finmaskiga nät av lokala cykelvägar och moderna kapacitetsstarka cykelparkeringar i strategiska lägen blir detta verklighet. Fler ska lockas att cykla, inte minst barn och unga som på ett säkert sätt ska kunna ta sig till skolan. Att investera i en ny motorväg på Södertörn, rätt igenom hela vår kommun, är felaktig och ska utgå ur planeringen. Miljöpartiets förslår att motsvarande medel istället investeras i åtgärder som skapar säkra skolvägar för gång och cykel och upprustning av det befintliga vägnätet för att tillgodose huddingebornas behov.

Barn och ungas tid i förskola och skola samt aktiva fritid

Nu har Sverige en regering som, istället för stora skattesänkningar, satsar på förskola, skola och äldreomsorg. De statliga bidragen kommer också huddingeborna till del, men får inte innebära att kommunen skär ner motsvarande summor i sin budget. Vårt budgetalternativ ger betydligt bättre förutsättningar för välfärdens kärnverksamheter - förskola, skola och äldreomsorg än koalitionen förslag.

Vi ser den hårdnande konkurrensen om utbildade lärare och förskollärare och säger nej till fortsatta nedskärningar inom skolan och förskolan. Nu krävs en storsatsning på fler välutbildade lärare, förskollärare och fritidspedagoger. Alla barn och elever ska bli sedda och lärandet ska stärkas. Lärarnas arbetsförhållanden ska lyftas, så att de känner lust och glädje i sitt arbete och får mer tid med barnen. I Huddinge växer barn upp med mycket olika ekonomiska förutsättningar och möjligheter att få hjälp och stöd med skolarbetet. Skolan och förskolan har därmed en viktig roll att utjämna dessa skillnader.

Naturen och närmiljön är väsentlig för människors utveckling och hälsa. Barns behov av rörelse och utrymme i närmiljön ska tillgodoses. Bostadsnära grönytor och naturområden för rekreation ska värnas, liksom tysta miljöer som blivit en bristvara. Naturresevatnen möjliggör biologisk mångfald och är en försäkring för framtiden. Sjöarna är en fantastisk resurs och det är nödvändigt att satsa på att förbättra vattenkvaliteten. Huddinges uppföljning och kontroll av vattenkvalitet på badplatserna och måste därför förbättras. Genom klok samhällsplanering och aktiva insatser ska sjöarnas status förbättras.

Ordning och reda i ekonomin och stärkt intern kontroll

Miljöpartiet betonar ordning och reda och försiktighet med kommunens tillgångar och ska användas effektivt och ansvarsfullt. Under senare år har det inom en rad verksamheter uppdagats bristande intern kontroll, och att resurser har gått förlorade på grund av slarv, dålig internkontroll och bristande uppföljning.

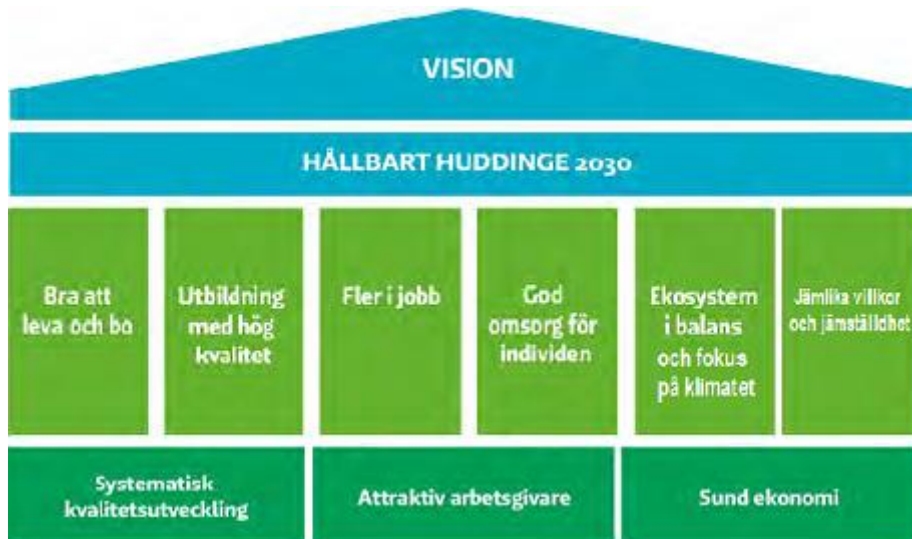
Anders Lönroth

Carina Sundström

Anders Abel

3. Huddinges vision och mål

Nedan presenteras Miljöpartiets förslag, som utgår från sex övergripande mål som ska känneteckna vår kommun.

4. Vision: Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Miljöpartiet anser att ett alltför ensidigt fokus på att bli just "populär" ger incitament till att lägga mycket kraft på att bearbeta bilden och ytan av kommunen, snarare än att stimulera verksamhetsutveckling och goda arbetsmiljöer. Vi ser en fara i att kommunens varumärkesprofilering gör det svårare att problematisera och synliggöra de svaga delar som behöver stärkas. Bra verksamheter med hög trivsel och arbetsro talar för sig själv och sprider ringar på vattnet.

Kommunens nuvarande vision är otydlig. Det är svårt att förstå vad man vill åstadkomma, och vi ser brister i hur mätning, utvärdering och uppföljning sker. Med Miljöpartiet i den politiska ledningen, hade formuleringen av visionen varit en annan. Mer innehåll och mindre fokus på jämförelse med andra kommuner. Miljöpartiet ser behovet av ett mer långsiktigt perspektiv på samhällsutvecklingen i Huddinge och vill ha en vision med en längre tidshorisont och med ett långt större allvar.

Särskilt uppdrag

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att till Mål och budget 2021 ta fram förslag till ny styrmodell och målstruktur som inkluderar mål och åtgärder för att nå klimatmålen i en ny uppdaterad version av *Hållbart Huddinge*.

5. Hållbart Huddinge 2030

I *Hållbart Huddinge 2030* pekar kommunfullmäktige ut en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid med fokus på år 2030. Här beskrivs hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit. Miljöpartiet anser att dokumentets status inklusive mål ska klargöras och tydliggöras. För att *Hållbart Huddinge 2030* inte bara ska bli en vision så ska dokumentet integreras i *Mål och budget*. Åtgärder ska kopplas till uppsatta mål, i synnerhet till våra klimatmål. Kommunens trafikstrategi kan tillsammans med *Miljöprogrammet* utgöra en grund för att förtydliga de åtgärder som krävs för att nå klimatmålen i enlighet med *Hållbart Huddinge 2030*.

Med endast 10 år kvar till år 2030 är det som beskrivs och målas upp i avsnittet "Hållbart Huddinge" inte realistiskt med den hittills fastlagda politiken. Avsnittet måste justeras för att inte bara framstå som ett drömscenario. Tyvärr är siffror som visar nuläget inte uppdaterade vilket gör det svårare att se var vi befinner oss i förhållande till målen. Miljöpartiet vill se ett Hållbart Huddinge som är tydligt, med etappmål som är möjliga att nå och framför allt är styrande. All samhällsplanering ska kopplas till målen, och i de fall planerna avviker i alltför hög grad, ska det inte vara möjligt att fortsätta arbetet.

Huddinge kommun, eller rättare sagt, den moderatledda koalitionen vill fortsätta investera och planera för ett samhälle som tar sin utgångspunkt i bilen och sätter stor tilltro till att ännu en motorväg ska lösa morgondagens utmaningar. Om Tvärförbindelse Södertörn blir verklighet, kommer utsläppen från fossila transporter i Huddinge att öka markant, liksom barriärverkan för människor, djur och natur. Huddinge styrs allt längre från de målbilder som vi gemensamt arbetat fram och beslutat om.

Särskilt uppdrag

Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2020-2021 ta fram en handlingsplan, samt en koldioxidbudget, för hur Huddinge som geografiskt område ska kunna bidra med tydliga åtgärder för att nå klimatmålen i enlighet med "Hållbart Huddinge 2030".

6. Mål för Huddinge

För att nå det framtida läget i "Hållbart Huddinge 2030" ställer vi upp sex övergripande mål som ska känneteckna vår kommun:

- Ekosystem i balans **med fokus på klimatet**
- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- **Jämlika villkor och jämställdhet**

Tre strategiska mål visar hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag:

- Systematisk kvalitetsutveckling
- Attraktiv arbetsgivare
- Sund ekonomi

Systematiskt kvalitetsarbete måste synliggöras och stärkas

Förvaltning och verksamheter arbetar i projektform och med stora kunskaper om projektarbetets specifika delar, samt krav på uppföljning. Vi ser stort behov av att samhällsbyggnadsprojekt, upphandlingar och en rad olika verksamheter utvärderas och följs upp, där de förtroendevalda får återrapportering i betydligt större omfattning än vad som nu sker. Arbetet med uppföljning och utvärdering måste stärkas och det är viktigt att det sker i dialog med de demokratiskt valda forum som finns i kommunen, det vill säga nämnder, råd och beredningar där de politiska partierna finns representerade. Det måste finnas bättre samlad kunskap om de problem och utmaningar som är vanliga i projekt, för att undvika att dessa upprepas och med onödigt arbete och ökade kostnader som följd. Detsamma gäller omvänt när det går bra, att fler ska ges möjlighet att få kunskap om det som identifieras som viktiga framgångsfaktorer.

Attraktiv arbetsgivare

Under åren har Huddinge kommuns rykte som arbetsgivare varit i fokus på ett inte alltför smickrande sätt. De fackliga organisationerna har försökt kommunicera, och fört fram sina synpunkter med stort allvar, men den moderatledda koalitionen tycks ha stängt dörren för fortsatt dialog. Miljöpartiet har upplevt att det har gjorts besparingar som allvarligt gått ut över verksamheterna, på ett sätt att säkerhet och trygghet i vissa fall inte kunnat

upprätthållas. Detta har också de fackliga organisationerna och stora grupper av anställda framfört. Inte minst allvarligt har det varit på förskolorna runt om i kommunen. Ett stort antal förskolor, och hela förskoleområden, har i rop på hjälp skrivit flera "öppna brev" där de beskriver sin arbetssituation och att de inte upplever att de kan ta ansvar för det arbete som de är ålagda att göra. Förskolan har inte varit den trygga miljö där föräldrar har kunnat lämna sina barn.

Vi vill att kommunen ska ha en god dialog med de fackliga organisationerna och huddingeborna. Deras upplevelser är viktiga styrsignaler för utvecklingen av Huddinge och kommunen som arbetsgivare.

Sund ekonomi

Miljöpartiet ställer sig bakom mål om en sund ekonomi, men gör i vissa fall en annan analys av situationen och delar inte alltid den verklighetsbeskrivning som den moderatledda koalitionen ger uttryck för. Miljöpartiet framhåller vikten av att ha ordning och reda. Det är med stort allvar vi har följt att den moderatledda koalitionen tycks oberörd av flera fall av misshushållning som uppdagats i kommunen. Flera händelser har under åren rapporterats, och det finns en lång historia bakåt.

7. Ekosystem i balans med fokus på klimatet

Klimatfrågan är grunden för den framtida livsmiljön i Huddinge och resten av världen. Om inget radikalt görs i positiv riktning kommer livet att förändras för mänskligheten och för alla arter på jorden. Vi måste tillsammans sätta miljö- och klimatfrågan högt på vår agenda. Utvecklingen går tyvärr i fel riktning, och det räcker inte med fina formuleringar om hållbarhet i olika dokument.

Kommunens arbete med flera miljömål går i fel riktning. Därför behövs en strategi med konkreta åtgärder och handlingsplaner för flera områden. De negativa effekterna från vägtrafiken och fossila bränslen är särskilt tydliga och stora investeringar, som staten och Huddinge kommun gör i infrastruktur för bil- och godstrafik måste ifrågasättas. Kommunen genomkorsas av flera stora regionala vägar, som försämrar livsmiljöer och möjligheterna att nå miljö- och klimatmålen. Transportsystemet måste bli mer hållbart.

Särskilt prioriterat 2020

- Kraftfulla åtgärder för hållbara transporter inom kommunen
- Nya kraftfulla åtgärder för att åtgärda vattenkvaliteten i våra sjöar
- Implementera ekosystemtjänster i alla samhällsbyggnadsprojekt
- Minska matsvinnet i samtliga kommunens enheter
- Skapa förutsättningar för bilpooler i centrala lägen
- Start av Naturskola
- Kraftfull satsning på gång- och cykelvägar, samt cykelparkeringar

Minska klimatpåverkan och luftföroreningar

Luftföroreningarna och utsläppen från transporter i Huddinge ökar. Det borde inte vara möjligt att investera i ny infrastruktur i form av nya stora bilvägar, som direkt motverkar lokala och regionala miljö- och klimatmål.

Tvärförbindelse Södertörn strider mot miljömålen

Trafikverket har presenterat sitt förslag för Tvärförbindelse Södertörn. Miljöpartiet anser att processen redan har förbisett regler, riktlinjer och de klimatmål som Sverige ska styra mot. Ett motorvägsbygge av den här omfattningen driver oss i helt fel riktning. Istället för att minska utsläppen, kommer de att öka stort, oavsett den teknikutveckling som sker.

Miljöpartiet anser att Huddinge inte ska upplåta värdefull mark och försämra boendemiljön för tusentals människor för att möjliggöra transporter av stort och tungt gods genom Huddinges centrala delar. En utbyggd hamn i Norvik, samt Förbifart Stockholm, gör att trafiken ökar och det förstärker ytterligare Huddinges roll som en transitkommun.

Åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet

- Glömstavägen: Nya bussfiler och trafiksäkra övergångar
- Storängsleden: Bättre utfart från Solgård
- Huddingevägen: Trafikplats vid Huddinge centrum med utbyggda på- och avfarter samt signalreglering, trafikplats vid Ågestavägen med trafiksäkra övergångar

Huddinge kommuns trafikstrategi är tydlig och säger att samhällsplaneringen ska utgå ifrån gång-, cykel- och kollektivtrafik. Det är viktigt att åtgärder som främjar gång och cykel prioriteras på allvar. Vi vill se ett väl utbyggt cykelnät, med hög kvalitet som överallt åtminstone följer cykelplanens minimistandard. Stråk till skolor ska prioriteras, så att fler barn kan cykla till skolan på egen hand.

För arbetspendlare ska de regionala cykelstråken vara separerade från övrig trafik (inklusive gående) och ha god framkomlighet med rak och gen dragning samt ett minimum av trafiklösningar som kräver stopp eller minskad hastighet. Vi vill satsa på fler moderna cykelparkeringar nära kollektivtrafik, pumpar och servicestationer, liksom planering och vägunderhåll för hög trafiksäkerhet.

Miljöpartiet vill satsa stort på kollektivtrafik, bygga fler spår, införa fler bussar och verka för ett trafiksystem som är långsiktigt hållbart i en storstadsregion. Spårväg Syd ska modernisera och ta Huddinge in i framtiden. Miljöpartiet står för utveckling och förnyelse i samhället med förtätning i kollektivtrafiknära lägen.

Starta bilpooler i centrala lägen

Huddinge ska verka för bilpooler i centrala lägen för att minska behovet av egen bil. Bilpoolsbilar är energieffektivt både då körsträckorna minskar, och då bilpoolsanvändare nyttjar kollektivtrafik och cykel i högre utsträckning än privatbilister.

Mindre kött och minskat matsvinn

Drygt en tredjedel av klimatutsläppen kommer från livsmedel, och då särskilt från kött. Vi önskar att fler vill äta mindre kött och att en vegetarisk dag i veckan införs i kommunala verksamheter. Maten i skolor och på äldreboenden ska lagas från grunden och vara välsmakande. Matsvinnet ska minska i samtliga kommunens enheter under 2020, och kommunen ska mer aktivt informera om hur viktigt det är att inte slänga mat.

Avfall som resurs

Framställning och distribution av biogas är en fråga som Miljöpartiet drivit i många år. Grunden är insamling av organiskt avfall, som äntligen börjar ta form. Huddinge behöver en långsiktig strategi för produktion och distribution av biogas och andra hållbara energislag. Här ska kommunen och dess hel- och delägda bolag samverka. Sverige importerar allt större mängder avfall för förbränning, den trenden måste vända. Förbränning av avfall som istället kan återvinnas, strider mot EU:s avfallshierarki och motverkar också klimatmålen.

Energi och investeringar i förnybar energi

Huddinge ska vara en föregångare gällande satsningar på klimatet - energieffektivt byggande, lokal förnybar energiförsörjning mm. Småskalig vindkraftsproduktion ska utredas. Solenergisatsningar ska uppmuntras i kommunala fastigheter, hos företag och privatpersoner. Många bostäder i miljonprogramområdena står inför stora renoveringsbehov och här finns stora möjligheter till energieffektivisering.

Våra viktiga sjöar och vattendrag

Huddinges sjöar, vattendrag och våtmarker måste vårdas så att miljökvalitetsnormerna för sjöar uppnås senast 2021. Trenden visar att målen inte kommer att nås och nu behövs flera åtgärder omgående. Situationen för Trehörningen (Sjödalen) som är den mest övergödda sjön i Tyresåns sjösystem är särskilt allvarig. Kommunen ska tillsammans med övriga kommuner i Tyresåns och Mälarens avrinningsområden och med Stockholm Vatten, arbeta med åtgärder för att sjöarna ska uppnå god ekologisk och kemisk status. Mer åtgärder krävs än de som planeras, exempelvis fler våtmarker. De existerande måste underhållas och ges större kapacitet.

Trots att kommunen gjort stora satsningar på förbättrad vattenkvalitet menar vi att ytterligare åtgärder kan komma att behövas för att inom givna tidsramar uppnå miljökvalitetsnormer i flera av våra sjöar. De resurser som krävs för detta ska tillskjutas under planperioden. Genom en förstärkt tillsyn av åtgärdernas effekter kan utfallet av gjorda insatser utvärderas efterhand och nya åtgärder sättas in under planperioden.

Huddinge kommun behöver driva en informationskampanj, och via lättillgängliga och kostnadseffektiva medier berätta om hur vi alla kan hjälpas åt att vårda vattnet bättre. Huddinge är medlem i Tyresåns Vattenvårdsförbund, som har mycket god kunskap och erfarenhet. Detta samarbetet ska tillvaratas.

Bättre rening av dagvatten

Dagvatten är regn- och smältvatten som samlas i stadsmiljö och sedan via vägar och hårdgjorda ytor orenat rinner vidare till vattendrag och sjöar. Vi ska därför undvika att anlägga stora hårgjorda ytor, och i befintliga miljöer se till att vattnet renas bättre. Kommunen har en strategi som talar om hur dagvatten ska hanteras, men exploatörer och byggherrar följer inte alltid de rekommendationerna. Vi anser att kommunen måste bli mycket bättre på att skriva avtal, kontrollera att de följs och även vara beredda att vitesförelägga de som bryter mot överenskommelser och avtal.

Vatten är alltid en resurs. Även måttligt smutsigt vatten har stort värde och kan se trevligt ut när det leds vidare i slingrande diken på sin väg till exempelvis en våtmark. Då erbjuds pedagogiska, rekreativa och estetiska värden, förutom att den biologiska mångfalden gynnas. Kommunen måste bli bättre på att hitta tekniska lösningar för att infiltrera och fördröja dagvatten, och se till att exploatörerna tar ett större ansvar. I infiltrerande växtbäddar, i växternas biomassa, öppna biodiken och översilningsängar kan stora mängder dagvatten tas upp, lagras och avdunsta, innan överskottet leds bort. Ekologisk dagvattenhantering tillgodoser växternas behov av vatten samtidigt som belastningen och de högsta topparna på dagvattensystemet minskar. Viktigt är att avhjälpa brister i befintligt vatten- och avloppssystem. Grundvattnet ska skyddas så att mängden och kvaliteten bibehålls.

Vårda och värna grönområden

Det finns höga naturvärden i vår kommun. Naturreservaten har en stor biologisk mångfald och är viktiga delar i vår regions gröna kilar. Vi sätter stort värde på naturen och ekologin. Att vara ute i skog och mark höjer också livskvaliteten och är bra för hälsan. Jordbrukets och odlingslandskapets värden ska vårdas, och vi vill överlag se en ansvarsfull och effektiv markanvändning. Vi är tydliga med att nybyggnation och exploatering i första hand ska ske i anslutning till befintliga bostadsområden i närhet till kollektivtrafik.

Ekosystemtjänster är naturens egna direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande. Exempel på ekosystemtjänster är pollinering, klimatreglering, vattenrening och naturupplevelser. Många av dessa ekosystemtjänster hotas dock av olika typer av miljöförstöring. Många kommuner har kommit längre i arbetet med att synliggöra ekosystemtjänster och vi ser ett stort behov av att också Huddinge utvecklar sitt arbete så att det blir en naturlig del i alla planeringsprocesser i kommunen.

Samhällsplanering med miljö i fokus

All mark i Huddinge ska planeras ansvarsfullt och på ett effektivt sätt. Det är möjligt att bevara grönområden om planeringen i första hand sker intill redan bebyggda områden, i närhet till goda kollektivtrafikförbindelser. Kommunens Trafikstrategi, med olika transportslag är tydlig i att gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras. Andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka kraftigt fram till 2030.

Det finns flera olika mål och mätvärden för exempelvis luft, buller och vatten (miljökvalitetsnormer), och kommunen ska arbeta för att dessa inte överskrids. Kopplat till detta finns också flera åtgärdsprogram. Huddinge måste bli tydligare och skarpare i alla avtal med andra aktörer för att kunna styra mot målen. Vi har under flera år sett att detta arbete varit eftersatt.

Biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster ska vara en naturlig del i kommunens samhällsplanering, från tidiga skeden till genomförande. Grönytor i bebyggelsen är viktiga för människors trivsel, men även för ekologiska samband och som klimatanpassningsåtgärd. Träd och grönytor motverkar upphettning av stadsbebyggelsens hårdgjorda ytor. Kunskapen om ekologiska funktioner i stadsmiljö måste öka, och arbetet lyftas i alla förhandlingar där kommunen kan vara med och påverka.

Miljö- och klimatanpassade inköp

Upphandling är viktigt ur flera aspekter och måste skötas korrekt. För en kommun som är så stor som Huddinge, blir kompetensen extra angelägen. Alla inköp av varor och tjänster ska ske genom medvetna val på alla nivåer, genom hela upphandlingsprocessen. Huddinge kommun måste förbättra sitt arbete på flera punkter i detta avseende.

Hållbar livsmedelskonsumtion och bra mat

Det är viktigt med bra och nyttig mat. Miljöpartiet driver på för större andel ekologisk mat i kommunens verksamheter. Dessvärre ser vi att arbetet under senare år blivit eftersatt. Det krävs riktiga kök, utbildade kockar och matkunnig personal. Matsvinnet ska minimeras, då all mat som slängs är en stor förlust. Men det organiska avfall som ändå blir över ska sorteras för att sedan återföras till kretsloppet.

Cirkulär ekonomi och avfall

Avfallsmängderna i samhället ska minska och källsorteringen öka. Huddinge måste öka takten och göra ett bättre jobb om vi ska nå målen. Cirkulär ekonomi bygger på återbruk av varor och material. Det är självklart att kommunen ska vara ett gott exempel, vi föreslår därför ett returhus för kommunens möbler och material. Kommunen ska också bidra med information när externa aktörer/kooperativ/föreningar vill starta återbruksverksamheter. Förpackningar ska sorteras i alla kommunala verksamheter och lämnas till återvinning. Mängden insamlade tidningar och förpackningar ska senast 2021 öka till samma nivå som rikssnittet. Dagens situation och statistik visar att det finns mycket kvar att göra och är långt ifrån tillfredsställande i kommunen och i riket. Systemet för insamling av förpackningar måste ändras och kraven på insamlade mängder i de olika kategorierna skärpas.

Gifrfri miljö

Gifter i vardagen ska självklart undvikas. Det kräver att kommunens arbete för en gifrfri miljö struktureras och förankras. Åtgärder måste vidtas för att få bort skadliga kemikalier i våra verksamheter. Detta ska ske främst inom områdena städning, möbler, ljuskällor, textilier, köksredskap, lekmaterial, undervisning och engångsmaterial. Kommunen ska även verka för detta tillämpas i de verksamheter som drivs i privat regi på uppdrag av kommunen. I detta arbete ingår också att fasa ut skadliga kemikalier i förskola och skola. Barnens perspektiv måste särskilt beaktas.

Minska spridningen av mikroplaster

Plastskräp sönderdelas till så kallade mikroplaster, och måste samlas in så att den inte sprids i naturen och förs ut i haven. Mikroplaster är små plastpartiklar som är mindre än 5 mm och tas upp av levande organismer och finns i fisk och våra livsmedel. Den utan jämförelse största källan till mikroplaster är slitage från bildäck och vägmarkeringar följt av granulat från konstgräs. Luftburet eller via dagvatten kan dessa plastpartiklar hamna i vattendrag, sjöar och slutligen i havet. Det beräknas att det om drygt 30 år kommer att finnas mer plast än fisk i haven.

Konstgräsplaner sprider stora mängder mikroplast. Det är nödvändigt att kommunen börjar arbetet för att befintliga planer inte ska "läcka plast" och söka efter andra material som kan ersätta plast. Många plaster innehåller skadliga kemikalier. Mikroplaster kan även dra till sig och binda miljögifter som kan vara cancerframkallande och hormonstörande.

Problemet med mikroplaster är ett globalt problem, men kommunen har en mycket viktig roll och möjlighet att påverka. Kommunen ska kartlägga produkter med tillsatser av mikroplast som används i kommunen, och byta ut dem mot andra likvärdiga produkter. Vi ska identifiera och genomföra åtgärder för att säkerställa att kommunens verksamheter upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatser av mikroplast.

Förbättrad miljötillsyn

Huddinge kommun består till en tredjedel av skyddade naturområden. Dessa ska förbli tillgängliga för friluftsliv och rekreation, utan privata eller ekonomiska intressen. Tillsynen av naturreservaten ska tilldelas tillräckliga resurser. Tidigare så kallade miljöskandaler med upptäckter av föroreningar i naturen visar att mer medel behövs för tillsyn av industriell verksamhet.

Det förekommer att hemlösa personer slår läger i naturreservaten och i dess gränstrakter, likaså otillåten nedskräpning och avverkning av träd. Det bör finnas tydliga riktlinjer för hur kommunen ska agera och samarbeta mellan förvaltningar och övriga instanser, i syfte att hjälpa de utsatta tillrätta och samtidigt tillse att tillfälliga bosättningar inte ger upphov till skador och merkostnader.

8. Bra att leva och bo

Huddinge ska vara en bra och trivsamt kommun att leva och bo i oavsett geografiskt område. Invånarna ska känna att de lever och bor i ett öppet, tryggt och trivsamt samhälle. Miljöpartiet vill bidra till regionens bostadsförsörjning men byggandet av bostäder och infrastruktur måste också gå i takt med våra nödvändiga klimatåtgärder. Det handlar både om att minska utsläppen av växthusgaser för att minimera klimatförändringarna och att anpassa samhället till klimatförändringarna. Investeringar i hållbar klimatsmart infrastruktur ska prioriteras - gång och cykelvägar ska byggas och underhållas, Spårväg Syd påskyndas, tåg och bussar som går tätt och i tid.

Särskilt prioriterat 2020

- Bygg bostäder där människor trivs och vill bo kvar. Inrätta en tjänst som stadsarkitekt
- Prioritera samhällsservice med tillgång till förskolor, skolor och närbutiker
- Bibehåll och utveckla gröna kvaliteter i människors närområde
- Bygg goda utemiljöer för barn och unga
- Bygg klimatsmarta inte för stora förskolor och skolor med lektytor och gårdar enligt Boverkets riktlinjer
- Satsa på gång- och cykelvägar med säkra skolvägar och god säkerhet även vid trafikarbeten
- Öka underhållet av befintliga parker och planteringar. Synliggör dagvatten och fler parkbänkar längs promenadvägar
- Underlätta och utveckla samarbetet med kultur- och föreningslivet, och påbörja arbetet med Föreningarnas hus.

Samhällsplanering utifrån kollektivtrafik, gång och cykel

Förbättrad infrastruktur

Kollektivtrafik inklusive Spårväg Syd samt gång- och cykeltrafik ska prioriteras och utgöra grunden för samhällsplaneringen. Bostäder ska i första hand byggas i kollektivtrafiknära lägen där infrastruktur och kommunal service är utbyggd. Kommunikationer ska anpassas utifrån resebehov och underlätta kollektivt resande, cykling och gång. Då frigörs utrymme för dem som verkligen behöver bilen. Fokus i det lokala vägnätet ska ligga på trafiksäkerhet, framkomlighet, tillgänglighet, miljö och klimat. Barn ska ha säkra skolvägar och kunna ta sig till skola och förskola utan att behöva skjutas i bil.

Huddinge kommun ska ta initiativ för åtgärder som ombyggnad av Huddingevägen, fler järnvägsspår, ett resecentrum i Flemingsberg, samt ökad kollektivtrafik. Kommunen ska utreda förutsättningarna för en tidigareläggning av Spårväg Syd. Glömstavägen ska breddas i närtid för att lösa akuta problem för utryckningsfordon och tillse att kollektivtrafiken kan flyta bättre, samt förbättra för gång- och cykeltrafikanter. Andra åtgärder är att trafiksäkra fler utfarter från bostadsområden i Gladö Kvarn, Solgård och längs Glömstavägen. Storängsledens passage över Huddingevägen och järnvägen är ett problem och leder till köbildning under delar av dagen. Parallellt ska säkerheten för oskyddade trafikanter vara i fokus, vilket också gäller vid vägarbeten. Bra skyltning och omledning ska gälla för alla trafikantslag och barnperspektivet ska särskilt beaktas.

Cykelplanen är en viktig del av ett hållbart resande, inklusive planläggning av fler regionala cykelvägar. Huddinges centrala läge i regionen innebär att cykelvägarna genom kommunen måste prioriteras. Cykelplanen ska kompletteras med mindre lokalgator som används i vardagen mellan olika målpunkter i kommunen. Vinterväghållning för gång- och cykel måste förbättras och ska följa beslutade riktlinjer.

Barn och skolorna ska så långt det är möjligt kunna gå eller cykla till skolan på trygga vägar. Detta tillsammans med mindre skolor och förskolor nära bostaden kan minska behovet av att skjutsa barn till skolan i bil och det innebär också en större frihet för barnen. Miljöpartiet vill omfördela investeringsmedel från kommunala investeringar i Tvärförbindelse Södertörn till detta ändamål.

Bygg bostäder där människor trivs och bor kvar

Miljöpartiet vill möta bostadsbristen med en boendepanering som utgår från människors behov, inte utifrån efterfrågan från fastighets- och byggföretag. Större variation av boendeformer – där det finns ett val om att kunna bo i hyresrätt och där ungas och äldres behov tillgodoses. Fler hyresrätter är nödvändigt för unga och för studenter, men ambitionen får inte stanna bara vid de grupperna. För att bidra till rimliga boendekostnader ska kommunen ha fokus på ekonomiska lösningar som håller nere produktionskostnaden.

Den egna bostaden och bostadsområdet ska vara trivsamt och tryggt. Estetiska värden är viktiga för trivseln. Alla har rätt att vara stolta över det område man bor i. Bostadstadsnära butiker och service är centrala för att vardagen ska fungera och för att minimera bilresor. Tomter för offentligt finansierad verksamhet ska avsättas tidigt i planeringsprocessen. Vid ny bebyggelse ska möjligheterna att förstärka platsens kvaliteter tillvaratas. I anslutning till bostadsområdena ska det finnas väl utbyggd kommunal service, lättillgänglig kollektivtrafik, grönområden, lekplatser och parker, varierande mötesplatser och arbetsplatser.

Med en alltför snabb utbyggnadstakt riskeras växtvärk och behovet av kommunal service kan vara svårt att tillgodose. Avsaknad av service och mötesplatser kan leda till både ekologisk och social ohållbarhet. Trivsel och trygghetsfrågor har många dimensioner. Samspelet mellan människa och miljö har stor betydelse, och det rika friluftslivet är en av Huddinges verkliga styrkor. Huddinge kommun behöver fler mötesplatser för social samverkan. Andra delar i trivsel är äkta känsla av att få komma till tals, bli hörd och sedd.

Barnperspektiv i all samhällsplanering

Integration och möjlighet till aktivt deltagande i samhället ska prioriteras. Vi ser idag hur skillnader mellan bostadsområden skapar sämre förutsättningar på många plan. Det gäller områden som hälsa, utbildning, demokrati, jämställdhet. Mötesplatser i alla kommundelar ökar möjligheten till socialt engagemang och delaktighet i samhället. Vi vill betona vikten av att all planering av bebyggelse har barnperspektivet i fokus, så att vi skapar miljöer där barn kan växa upp i trygga och säkra miljöer.

Nivåer och gränser för luftföroreningar, buller och gifter ska säkerställas så att hänsyn tas till barns känslighet. Barnkonsekvensanalyser i samhällsbyggnadsprojekt måste bli bättre så att målkonflikter gentemot barns behov tydliggörs. Det gäller inte minst platser särskilt avsedda för barn som skolor och förskolor. Kommunen ska följa Boverkets rekommendationer för utemiljöer för barn och unga.

Aktiv markpolitik med strategiska markförvärv

En aktiv markpolitik gynnar kommunens invånare, bidrar till bättre samhällsplanering och vår gemensamma ekonomi. Kommunen ska mer aktivt söka och köpa mark i strategiska lägen, så att vi i god tid möjliggör planering av kommunal service, bostäder och arbetsplatser. Detta arbete är eftersatt och måste stärkas. Det är viktigt att kommunen kan erbjuda mark för mindre och små företag, och som erbjuder olika former av icke störande service. Även mark för kommunal service kan vara svår att hitta när redan bebyggda områden förtätas. Kommunen måste vara förutseende och i tid sträva efter att förvärva mark som kan komma att behövas för t.ex. skolor och förskolor.

Inrätta en tjänst som stadsarkitekt

Huddinge växer snabbt och i stor skala. Flera betydande byggprojekt pågår och andra är i planeringsstadiet, projekt som kommer att förändra stadsbilden på ett avgörande sätt. Stadsbyggnadskonst och arkitektur är viktigt när Huddinge ska förtäta och bygga mycket mer för många fler. När byggtakten var betydligt lägre var det enklare att hålla ihop synen på gestaltning, men idag krävs större kompetens för att kunna skapa en sammanhållen syn på hur Huddinge ska utvecklas gestaltningsmässigt.

När nya stadsdelar ska växa fram krävs helhetsperspektiv, kunskap i arkitektur och erfarenhet av utformning av offentliga rum. Detta för att åstadkomma attraktiva och levande stadsmiljöer. God estetik i den fysiska miljön har positiv påverkan på människors välmående. Tyvärr har arkitekturen ofta fått stryka på foten när värden som korta byggtider och låga kostnader lyfts fram.

Miljöpartiet föreslår att stadsbyggnadsavdelningen/kommunstyrelsen stärks med en stadsarkitekt som ett strategiskt stöd i kvalitetssäkring av arkitektur och stadsbyggnadsprojekt. Stadsarkitekten ska ha ett helhetsperspektiv och stötta förvaltningens medarbetare i utformningsfrågor. Stadsarkitekten ska vara en garant mot både en fragmentiserad och en alltför enformig bebyggelse i Huddinge.

Öka underhållet av befintliga parker och planteringar

Kommunens investeringar och utsmyckningar i det offentliga rummet, kring gator, rondeller, torg och parker, ska följas av en budget för drift och underhåll. Om kommunen inte bryr sig om miljön, så är risken stor att andra slutar bry sig, med nedskräpning och förstörelse till följd.

Synligt dagvatten och parkbänkar längs promenadvägar

Attraktiva stadsnära grönområden behöver ökad trivsel och välbefinnande. Att utnyttja dagvatten till vackra vattenmiljöer ger tillskott både till den biologiska mångfalden, vattenrening och till attraktivitet i utemiljön. Detta kan med fördel kompletteras med fler parkbänkar och sittmöbler längs promenadstråk, gångvägar och mötesplatser utomhus.

Värna och utveckla bostadsnära naturområden och friluftsliv

Närheten till natur och rekreation är värdefullt för människors hälsa och välbefinnande. Bostadsnära grönytor gör det lätt att komma ut i naturen och är samtidigt mötesplatser för boende. Rörelse i vardagen är viktigt för folkhälsan och förutsättningarna för spontan motion och idrott ska därför förbättras. För jämlika möjligheter att delta i friluftslivet krävs tillgängliga naturområden med tydligt utmarkerade och välskötta entréer, leder och rastplatser, även förbättrad kollektivtrafik och gång- och cykelvägar så att det är lätt att ta sig ut. Huddinge har länge legat i topp när det gäller Sveriges bästa friluftskommun, med satsning på naturvård, vandringsleder och olika aktiviteter i naturmiljön. Vi ska vi fortsätta att vara i toppen. Det är Huddinges natur som är det som uppskattas mest av huddingeborna i kommunen.

Vid planering av nya områden ska hänsyn tas till befintliga värden i omgivande grönstruktur. Värden som ekosystemtjänster, biologisk mångfald, rekreation och lektytor för barn ska inventeras innan beslut om exploatering. Gröna stråk och kilar som fungerar som korridorer för djur och växter kan behöva stärkas. Viktigt är att vidta åtgärder tidigt i processen, eftersom det i ett senare skede kan vara omöjligt eller mycket kostnadskrävande att rätta till.

Levande demokrati och ett rikt kultur- och fritidsutbud

Demokrati och inflytande

Demokratin är den självklara grunden för vårt samhälle. Alla invånare ska ha möjlighet att påverka hur samhället utformas och utvecklas. Att vi idag ser stora skillnader i inflytande mellan olika grupper är allvarligt och nära förknippat med andra klyftor i vårt samhälle. De politiska partierna och deras förtroendevalda utgör grunden i den representativa demokratin. En prioriterad uppgift för kommunens demokratiarbete ska vara ökat valdeltagande. Särskilda insatser behövs för i de områdena med lägst valdeltagande. Viktigt är också att öka möjligheten för yrkesarbetande och småbarnsföräldrar att delta i politiken.

Ett gott och professionellt bemötande vid kontakt med kommunen

Samverkan mellan nämnder och myndigheter inom och utom kommunen är avgörande för god kommunal verksamhet. Samtliga nämnder har ett ansvar i att samverka med berörda parter, inte minst med användaren som tjänsten är till för.

Ett varierat kultur- och fritidsutbud

Kommunen ska mer aktivt arbeta och sträva efter att fördela resurserna jämt mellan könen, och tillgodose både pojkars och flickors intressen. Stora grupper av barn nås inte av den utmärkta barn- och ungdomsverksamhet som bedrivs i föreningarna. Därför behövs riktade satsningar där kommunen samverkar med

föreningarna och får fler barn aktiva med en rikare fritid. Kulturskolan ska komma fler barn och ungdomar till del, därför vill vi sänka deltagaravgifterna på sikt och förbättra samverkan mellan kulturskola, fritidshem och skola. I en växande kommun och med tanke på Huddinges storlek, finns behov av fler idrottsanläggningar för att möta efterfrågan från barn och ungdomar. I möjligast mån skall det vara möjligt att ta sig till och från anläggningarna till fots, med cykel eller kollektivtrafik. När nya fotbollsplaner anläggs skall naturbaserat material användas och inte plast. För befintliga konstgräsplaner skall plast- och gummibaserat granulat bytas ut.

Planering och samverkan kring idrotts- och specialanläggningar av regionalt intresse behöver utredas och förbättras genom initiativ i kultur- och fritidsnämnden. I Huddinges idrottsföreningar möts och utvecklas tusentals barn och ungdomar. Inom idrotten finns förutsättningar att lära sig goda livsvanor och utveckla goda värderingar.

Föreningarnas hus

Miljöpartiet vill att kommunen ger förutsättningar för att tillskapa Föreningarnas hus på en eller flera platser. Syftet är att främja samverkan mellan olika delar av föreningslivet och stödja föreningar med kostnadseffektiva lokaler. Om olika föreningar kan samutnyttja lokaler och personresurser, kan alla bli vinnare. Kommunen ska stötta idrotten i deras arbete och bidra till att föreningarna kan hålla nere sina deltagaravgifter och underlätta administrativa rutiner genom bättre samordning. För att värna breddverksamheten är det också viktigt att stötta och föra dialog med elitidrotten.

Kulturarv och hembygdsfrågor

Tillgång till kulturarvet är en rättighet för alla. Att både få uppleva och vara en del av det ger oss möjligheten till ett livslångt lärande. Huddinge kommun har ett antal värdefulla kulturmiljöer och platser som måste vårdas och tillvaratas på ett varsamt sätt, så att de garanteras finnas kvar som en integrerad del i det moderna Huddinge som växer fram.

Ett rikt kulturliv bidrar till att stärka invånarnas känsla av samhörighet och attraherar företag och arbetsplatser till kommunen. De lokalt förankrade kultur- och hembygdsföreningarna i kommunen, spelar en mycket viktig roll. Samtidigt behövs kulturverksamheter som riktar sig till alla invånare, samt till dem som besöker eller arbetar i kommunen. Här fyller bland annat Fullersta gård, Barnkonsten och ett eventuellt framtida kulturhus en viktig funktion.

Vid den översiktliga planeringen av Flemingsberg, Kungens kurva och centrala Huddinge ska behovet av kulturutbud bedömas ur ett brett perspektiv med utgångspunkt att både rymma kommunala och privata aktörer. Konsten fyller en viktig funktion i ett modernt och växande samhälle, och bör ges större uppmärksamhet. Ett arbete med att synliggöra konsten ska påbörjas, vilket kommer skapa en större tillgänglighet för kommunens invånare.

9. Utbildning med hög kvalitet

Miljöpartiets vision är en förskola och skola dit barn och personal går med glädje, och där alla barns och elevers behov möts upp. Vår skola är mindre centralt detaljstyrd och vi har tillit till professionella pedagoger och skolledare. Detta är viktiga framgångsfaktorer och bekräftas av all forskning.

Trots denna kunskap väljer de styrande i Huddinge att år efter år dra ner på resurserna till skola och förskola. Förskolan har en längre tid gått åt helt fel håll när det gäller resurstilldelning och tvingats till omfattande nedskärningar. Det skapar stress hos personal, barn och föräldrar och gör det svårare att rekrytera utbildad personal till våra förskolor. Vi har därför under fler år föreslagit en kraftigt förstärkt budget till förskolan. Nu drabbas även skolan av nolluppskrivning för löner och priser, något som naturligtvis kommer att drabba verksamheten med färre lärare i våra klassrum.

Det krävs nu en planerad satsning över flera år för att åstadkomma den kvalitet Miljöpartiet önskar. **Bara under 2020 satsar Miljöpartiet därför 57 miljoner kronor utöver den moderatledda koalitionen på grundskolan och förskolan.** Till grundskolan avsätter vi 35 miljoner vilket är vad förvaltningen bedömer krävs för att klara löneuppskrivningar. Förskolan vill vi tilldela 22 miljoner där en del av detta (15 miljoner) är en avskrivning av den s.k. skuld som förskolorna sägs ha. Den återbetalning man kräver kommer dock enbart att öka kommunens överskott ytterligare, utöver planerat mål, på bekostnad av barn som är helt oskyldiga till att någon skuld uppstått i förgångens tid. Vi menar att underskott i förskolan inte kan återkrävas med tre års eftersläpning utan bör regleras direkt. Detta då nuvarande metod dels innebär att det berör olika barnkullar t.ex. barn som ännu inte var födda när underskottet uppstod, men även för att det innebär att till exempel små föräldrakooperativa förskolor får vänta tre år på att få samma ersättning som de kommunala förskolorna. Verksamhet för små barn lämpar sig också synnerligen illa för denna typ av ryckighet i ekonomiska förutsättningar.

Gymnasieskolans budget styrs av regionalt bestämd kostnad för varje gymnasielinje, något som även Huddinge måste följa.

Särskilt prioriterat 2020

- Öka andelen förskollärare
- Minska barngrupper i förskola, fritidshem och för de yngre skolbarnen
- Utjämna skillnader i resultat mellan skolor och mellan könen genom bland annat särskilda satsningar på skolor med låga resultat
- Stärka elevhälsan och stödet till elever i behov av särskilt stöd
- Planera skolor och förskolor utifrån Boverkets riktlinjer för friytor och utemiljöer
- Prioritera närhet till hemmet för yngre barn vid ny- och ombyggnation av skolor och förskolor

- Stor andel ekologiska och vegetariska livsmedel, mat som tillagas från grunden
- Fasa ut giftiga kemikalier i förskolan och skolan
- Inrätta en Naturskola i samverkan med Naturvårdsenheten
- Eftersträva reell valfrihet som inte handlar om ägarform.

Välutbildade lärare, förskollärare och fritidspedagoger för hög kvalitet

Forskningen pekar på professionella pedagoger som den viktigaste faktorn för barn och ungas lärande och utveckling inom skolan och förskolan. Givet förutsättningar som ges.

Attraktiv arbetsmiljö

Förskolor och skolor i kommunen ska vara attraktiva arbetsplatser som lockar till sig de bästa pedagogerna. Idag råder stor brist på förskollärare, lärare och fritidspedagoger. Huddinge ligger betydligt högre än riksgenomsnittet vad det gäller antalet barn per förskollärare och lägre när det gäller andelen utbildade förskollärare i personalgrupperna. Inom grundskolan märks lärarbristen alltmör och inom fritidshemmen med alltför stora grupper och för få pedagoger. Det behövs stora insatser för att rekrytera inom dessa bristyrken, när andra kommuner samtidigt försöker fylla sina vakanser.

Miljöpartiet vill att Huddinge ska bli en attraktiv skolkommun att jobba i, med goda villkor och konkurrenskraftiga löner. Arbetet med en pedagogisk plattform och olika webbaserade verktyg för lärare ser vi som bra ansatser och ska utvecklas, men det behövs även andra åtgärder. Lärares engagemang, delaktighet och kompetens behövs för en framgångsrik förskola och skola, vilket också ställer krav på kommunen som en attraktiv arbetsgivare.

För att skolan och förskolan ska utvecklas behöver lärare och förskollärare ha tillräcklig tid för planering, efterarbete och reflektion. Särskilt förskollärare har idag för lite tid, vilket gör att de kan ha svårt att utnyttja sin fulla kapacitet att utveckla verksamheten. Skolan kan tillföras fler yrkeskategorier, så att inte alla uppgifter faller på lärarna. Dock får det inte innebära att lärares närhet och relationer till sina elever utarmas.

Kraven på lärarna har ökat under senare år och har nu nått en nivå där förändring krävs. Ökad detaljstyrning av skolan har också medfört att lärare känner sig mindre fria att utveckla sin undervisning. Det kan minska lust och glädje i det pedagogiska arbetet. Vi ska ha tillit till lärares professionella bedömningar och frirum att testa och utveckla pedagogiska tankar, gärna i samverkan med verksamhetsnära skolforskning. Detta kan bidra till att göra Huddinge mer attraktivt.

En likvärdig skola

Kommunens förskolor, grund- och gymnasieskolor utgör grunden för det livslånga lärandet. Professionella pedagoger bygger förtroende och respektfulla relationer, de har höga förväntningar på eleverna i syfte att alla ska lyckas. Barn och elever har rätt till behöriga och kompetenta förskollärare och lärare. De måste också ha tid med eleverna, för att hinna se och bekräfta dem. Detta kräver rimliga gruppstorlekar, inte minst för de yngre barnen.

Vi ser en tydlig koppling mellan skolans resultat och tillgången på professionella och engagerade lärare som ges ett mandat att utöva sin profession. Därför är en satsning på lärarna en viktig framgångsfaktor för att lyfta kunskapsresultaten. I nuläget finns oacceptabla skillnader i resultat mellan olika skolor. Regeringen har tillfört extra budgetmedel för att öka likvärdigheten i skolan, och också en läsa-, räkna-, skriva-garanti för alla elever. Den innebär att alla barn har rätt att i tid få stöd att klara dessa grundläggande färdigheter innan svårigheter uppstår i alla ämnen.

Särskilda satsningar krävs i områden där det bor många föräldrar med låg inkomst och utbildningsnivå. Om flera i klassen har ett annat modersmål än svenska, ställs högre krav på skickliga pedagoger för att nå goda kunskapsresultat. Grundskolenämnden bör därför ta fram en handlingsplan för ökad likvärdighet gällande elevernas kunskap och betyg i kommunens grundskolor. Vi ska ha särskilt fokus på att få högre resultat i de skolor som idag ligger lågt, men även högre resultat generellt för pojkar då deras resultat sjunker. Handlingsplanen gäller även hur nyanlända elever kan ges goda förutsättningar till bra utbildning i grundskolan och till gymnasiebehörighet.

Stärk elevhälsan och säkerställ stödet till elever i behov av extra stödinsatser

Alla skolor ska ha en tillgänglig och väl fungerande elevhälsoorganisation. Elevhälsan får en allt tydligare roll i en tid då unga människors psykiska hälsa försämrats drastiskt. Stress i skolarbete och prestationskrav gör att flickor är mer utsatta att drabbas av ohälsa.

Barn och unga som av olika skäl behöver lite mera stöd måste tillförsäkras detta. Barns behov ser olika ut och kräver en flexibel organisation där klasstorlek och andra förutsättningar bör tillåtas variera. Huddinge kommun ska ha ett resursfördelningssystem som möjliggör kontinuitet och stabilitet. Skolbyten får inte innebära avbrott i kontinuiteten av stödinsatserna. När stödet saknas eller är fel utformat kan det få förödande konsekvenser för barns utveckling och inte sällan också skapa en orolig situation i klassrummet.

Mindre barngrupper i förskola, fritidshem och för yngre skolbarn

Nya riktlinjer från Skolverket anger att barngrupper i åldrarna 1-3 år bör vara mellan 6 och 12 barn/avdelning och för 4-5 åringar mellan 9 och 15 barn/avdelning. I Huddinge ligger genomsnittet för en förskolegrupp idag på 17 barn/avdelning. Med mindre grupper kan förskollärare och barnskötare få en lugnare arbetssituation.

Kvaliteten på fritidshemmen i Huddinge har under lång tid varit eftersatt. Barngrupperna är alldeles för stora för att det ska vara möjligt att bedriva en verksamhet av hög kvalitet. Miljöpartiet vill öka andelen utbildade pedagoger och minska barngrupperna för att alla barn ska känna sig sedda och uppleva tiden på fritids som rolig och meningsfull.

Även grundskolan drabbas nu av nedskärningar i budget och klasserna blir allt större. Även de små barnen i förskoleklass och de lägre årskurserna går inte sällan i klasser med 30 barn.

Miljöpartiet vill i sin budget kraftigt förstärka förskolans och skolans budget för att säkerställa en verksamhet med kvalitet där barngrupperna kan hållas på rimliga nivåer.

Den rödgröna regeringen har tillskjutit extra medel för att stärka skola och förskola i form av pengar till lärare och till mindre grupper. Dessa statliga satsningar får inte motivera att kommunen spar in kommunala resurser till skolan och förskolan.

Kvalitetskrav även på privata utförare

Tjugofem procent av Huddinges barn går i en annan förskola än den som drivs av Huddinge kommun. Det finns ett antal föräldrakooperativa förskolor och förskolor som inte drivs i vinstsyfte. Idag ser vi en ökande andel vinstutdelande koncernförskolor som etablerar sig i Huddinge. Med en så stor andel av Huddinges barn hos andra huvudmän ser vi det som viktigt att kommunen lägger större kraft i sitt tillsynsansvar än idag. Vi ser till exempel att andelen förskollärare är betydligt lägre hos de privata än i de kommunala förskolorna, något som bör föranleda en dialog med dessa förskolor om orsaken till detta och planerade åtgärder. För Miljöpartiet är det viktigt med förskollärare och små barngrupper, oavsett vem som driver verksamheten.

En gymnasieskola för alla ungdomar

Idag behöver alla någon form av gymnasiebehörighet för att klara sig i yrkeslivet. Gymnasieskolan kan därför i praktiken ses som en obligatorisk skolform. Miljöpartiet vill se över insatser och metoder som krävs för att alla under 18 år ska fullfölja gymnasiet. De elever som är på väg att hoppa av ska fångas upp och de som redan hoppat av ska motiveras till att återuppta gymnasiestudierna. Gymnasieskola och vuxenutbildning ska ha god beredskap att möta olika behov från nyanlända ungdomar och vuxna.

Huddinges kommunala gymnasieskolor ska erbjuda högkvalitativ utbildning inom både teoretiska och yrkesinriktade områden, svara upp mot elevernas förväntningar och förbereda så många som möjligt för vidare studier. Eleverna ska utmanas, motiveras och stimuleras att utveckla sina kunskaper.

Gymnasieutbildningarna ska ha en bred och gemensam kunskapsbas samtidigt som de ska svara mot arbetsmarknadens krav och framtida behov. Yrkesprogrammen ska attrahera fler att välja ett yrkesprogram så att vi kan klara kompetensförsörjningen till bristyrken. Yrkesprogrammen ska ha nära anknytning till arbetsmarknaden och stärka elevernas kontakt med arbetslivet. För att förenkla övergången mellan studier och yrkesliv behöver gymnasieskolorna fortsätta att utveckla såväl studievägledningen som samverkan med näringslivet och med akademierna.

Ensamkommande gymnasieungdomar

Denna grupp behöver särskilt uppmärksammas utifrån behov av stöttning både vad gäller skolarbete och i sitt personliga liv. Många har haft svåra upplevelser och har inte i Huddinge kommun erbjudits den stöttning de behöver. Trots att kommunen mottagit stora statliga satsningar riktade till denna grupp har vi länge haft hemlösa ungdomar som förväntas klara sina gymnasiestudier. När andra kommuner samverkat med civilsamhället för att hitta lösningar har Huddinge valt att vända ungdomarna och civilsamhället ryggen. Miljöpartiet menar att statliga medel ska användas till det som avsetts med bidraget.

God och nyttig mat för hälsa och hållbar utveckling

Det är viktigt ur såväl folkhälsoperspektiv som klimat- och miljöperspektiv att barn och unga får bra mat och att goda kostvanor grundläggs tidigt. All mat bör lagas från grunden av färska råvaror med stort inslag av vegetariska livsmedel. Även om vi kommit en bit på väg, finns det mycket mer att göra i omställningen mot en mer hållbar utveckling. Tyvärr ser vi att detta arbete avstannat. Med god, nyttig, vällagad mat och en lugn och trevlig matsalsmiljö, minskar också matsvinnet. En förutsättning är att skolor och förskolor har tillagningskök och att kökspersonalen har goda kunskaper och ges fortbildning. Vi menar att en övergång till en matsedel mer baserad på vegetariska livsmedel kräver goda

kunskaper hos alla som arbetar i kommunens kök för att kunna servera goda och vällagade vegetariska måltider i alla skolor.

Inrätta en Naturskola.

Huddinge kommun har en fantastisk resurs i sin rika naturmiljö och stora andel skyddad natur med inte mindre än 13 fantastiska naturreservat. Kommunen har fått både utmärkelsen "Bästa naturvårdskommun" (2018) och "Bästa friluftskommun" under flera år. Vi vill ta vara på denna tillgång och ge barnen möjlighet att upptäcka naturen genom lek och lustfyllda naturupplevelser kopplat till ett lärande om biologisk mångfald och dess betydelse för livet på jorden. Genom att koppla en sådan verksamhet till den redan befintliga mycket kompetenta naturvårdsavdelningen kan det på ett kostnadseffektivt sätt gå att realisera en värdefull verksamhet för skolor och förskolor i kommunen. En naturskola bidrar också med värdefull fortbildning för kommunens pedagoger.

Tydlig skolorganisation med fullgoda lokaler till förskola och skola

Utbyggnad av bra förskolor och skolor i takt med bostadsbyggandet

I Huddinge kommuns översiktsplan sägs följande: "Barns rättigheter ska beaktas i alla samhällets verksamheter. Barns behov ska tas särskild hänsyn till och vara en utgångspunkt i all samhällsplanering". Idag saknas barnperspektivet, barns behov åsidosätts ofta i pågående ny- och ombyggnadsprojekt.

Boverket har utfärdat rekommendationer om barns behov av utemiljöer i form av förskolegårdar och skolgårdar för att tillförsäkra att barns behov av rörelse och tillgång till utvecklande miljöer för lek beaktas i samhällsplaneringen. Boverket skriver att friytan bör vara 40 kvadratmeter per förskolebarn och 30 kvadratmeter per skolbarn. Friytan bör aldrig understiga 3000 kvadratmeter för en förskola eller skola, oavsett antal barn. Friytan är den yta som barn kan använda på egen hand vid utevistelse. Friytan bör bestå av varierande terräng och vegetationsförhållanden, goda sol- och skuggförhållanden, god luftkvalitet och ligga i direkt anslutning till verksamheten. Rekommendationerna bygger på forskning om barns lek, lärande, rörelse och utveckling.

När nya förskolor och skolor byggs eller gamla byggs om så måste tomtmarkens storlek och beskaffenhet vara en utgångspunkt som sätter ramar för hur stor skola eller förskola som just denna tomtmark kan räkna till. Nu gör man alltid tvärtom: Skolans eller förskolans storlek bestäms först och sen får barnens fria bli vad den blir. De stora skolor och förskolor som nu byggs har heller aldrig motiverats utifrån pedagogiska motiv.

Miljöpartiet anser att Boverkets rekommendationer ska tillämpas och gälla Huddinges barn och unga. Vid avvikelser ska det motiveras och anges tydligt, liksom konsekvenserna ur ett barnperspektiv. Byggnader för skolor och förskolor ska anpassas efter verksamheternas behov och hålla en god kvalitet i material och ur energisynpunkt. Attraktiva lokaler och miljöer är viktiga för våra barn och gör det även lättare att rekrytera kompetenta förskollärare och lärare. Nybyggda skolor och förskolor bör kontinuerligt utvärderas av personal och elever för att säkerställa att misstag inte upprepas i kommande projekt.

Tydlig skolorganisation med mindre skolor nära hemmet för de yngre barnen

Utbyggnaden av förskole- och skollokaler ligger långt efter befolkningsutvecklingen i kommunen. Dålig framförhållning och bristande planering är orsaker. Många barn får inte sitt förstahandsval vid val av skola och föräldrar tvingas acceptera en förskoleplats långt ifrån hemmet. Detta skapar stress och att barn får långa resvägar och skjutsas med bil. Det krävs ökat tempo av planering och byggande, men också tydliga riktlinjer och kvalitetskrav!

Det behövs en tydlig organisation av kommunens grundskolor med en gemensam pedagogisk tanke kring brytpunkter mellan skolor för yngre och för äldre barn. Miljöpartiet vill ha en långsiktig strategi för Huddinges skolorganisation, med små skolor nära hemmet för de yngre barnen. Säkra skolvägar med möjlighet att gå eller cykla till skolan är viktigt för att minska behovet av bilåkande och att barn måste skjutsas till skolan på grund av otrygga och långa skolvägar.

Äldre barn kan ha lite längre avstånd till skolan, då vi möjliggör en organisation med fördjupade ämnesspecifika kunskaper inom lärargruppen och där tillgång på specialsalar finns. Dessa skolor får dock inte bli så stora att de riskerar att kännas opersonliga och otrygga. Nu planeras flera mycket stora skolor med elevunderlag på 1000 stycken, även där de yngsta barnen ska placeras. Med dessa stora skolor riskerar vi otrygga miljöer och anonymitet.

Den miljö som barn och unga vistas i dagligen ska vara fri från skadliga ämnen. Det gäller såväl byggnadsmaterial som lekmaterial, kemikalier och luft. Så kallat konstgräs får inte innehålla granulat av plast, om sådana ytor av plastgräs ska anläggas måste det vara nedbrytbara material i granulat som läggs på ytan.

Pedagogiska alternativ

Vi välkomnar fler förskolor och skolor med olika pedagogiska idéer, inriktningar och profiler, även inom den kommunala skolan. Kommunen ansvarar för att alla barn och elever ges en bra förskola och skola – oavsett om de går i kommunens egna förskolor och skolor eller i fristående verksamheter. Miljöpartiet anser att kommunens resurser avsätta för barn och unga ska användas till skolverksamhet och inte vinst till ägare.

Fristående förskolor och skolor utan vinstsyfte, till exempel föräldra- eller personalkooperativ, bör få en tydlig roll som pedagogiska alternativ i samverkan med kommunen. Vi ser med oro på möjligheterna för de mindre föräldrakooperativa förskolorna att kunna leva vidare i Huddinge. Det fria skolvalet bör handla om att hitta en skola eller förskola som passar barnet eller eleven utifrån inriktning och pedagogisk tanke. Valet ska inte handla om ägarform. Vi är kritiska till den moderatledda koalitionen mål om att 50 procent av verksamheten ska drivas av privata aktörer. Vi vill inte sammanblanda frågor om näringslivets villkor i Huddinge och frågor som handlar om barn och ungas skolgång eller tid i förskolan. Privatisering är inget självändamål och målet bör ersättas av ett seriöst förhållningssätt, med barns och ungas villkor i centrum.

10. Fler i jobb

Människors vilja och förmåga att arbeta ska tillvaratas. Samtliga nämnder ska inom sitt ansvarsområde prioritera insatser som bidrar till minskad arbetslöshet. Ett arbete ger inte bara människor möjlighet till egen försörjning, utan också arbetsgemenskap, delaktighet och fler valmöjligheter i vardagen. En förutsättning för att de som söker ett arbete också ska kunna hitta ett, är att det finns ett varierat utbud av arbetstillfällen.

Särskilt prioriterat 2020

- Högre arbetsplatskvot - antalet arbetstillfällen ska öka
- Vårda och värna företag med verksamhet i kommunen
- Starta minst en verksamhet med Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) under 2020.

Fler arbetstillfällen

Det är viktigt att hålla fast vid målsättningen om en hög arbetsplatskvot. Vi vill att antalet arbetstillfällen ska öka mer än den arbetsföra befolkningens tillväxt. Vi vill satsa på ny och modern teknik och skapa arbeten för ett långsiktigt hållbart samhälle. Miljöpartiet ser gärna ett arbetsplatsområde med företag och institutioner, som utvecklar och använder sig av innovativ teknik. Vi vill se fler och stärkta samarbeten mellan företag, offentlig förvaltning och olika lärosäten. Vi ser gärna att detta kompletteras med ett bostadsområde där miljö- och energifrågorna ligger i absolut framkant. Detta lämpar sig också för uppföljning och erfarenhetsutbyte mellan andra städer och länder, och kan främja nya resurseffektiva lösningar som också kan tillföra energi. Att utveckla och satsa på Flemingsberg är av hög prioritet, och Life Science-sektorn är av stor betydelse. För att minska sårbarheten är det viktigt att det även finns bredd i verksamheten.

I Huddinge finns flera expansiva företagsområden, framförallt handel i Kungens Kurva. Miljöpartiet ser med fortsatt oro på planläggningen av nya och utökade verksamheter som alstrar ytterligare biltrafik. Här måste kollektivtrafikförsörjningen omedelbart förbättras. När e-handeln expanderar bör området diversifieras med fler företag inom andra sektorer. Med en växande tjänstesektor finns förutsättningar för att fler arbetsplatser kan förläggas integrerat i centrala områden med god kollektivtrafik. I kommunens stadsutvecklingsprojekt ska etableringar av kunskapsintensiva och arbetsintensiva företag främjas.

Kommunen ska utveckla metoder att stödja och tillvarata innovationer och nyföretagande. Upphandlingar är ett viktigt verktyg så att kommunens resurser förvaltas på ett effektivt sätt, främjar miljön och stimulerar innovationer. Kommunens upphandlingsverksamhet ska användas strategiskt och bidra till ökad sysselsättning, så att fler får möjlighet att arbeta.

Marken i Huddinge kommun är attraktiv och kommunen har ett centralt och bra läge i regionen. Mot den bakgrunden ska Huddinge vara mer noggrann med vilken typ av verksamheter som man vill knyta till sig, i syfte att undvika nya skrymmande och miljöstörande verksamheter i centrala lägen.

Miljöpartiet vill stimulera verksamheter som långsiktigt passar in i Huddinges profil, och som ger kommunen konkurrensfördelar, och kan bidra till en framtidsinriktad arbetsmarknad. Miljöpartiet ser med oro på en okritisk satsning på "tillväxt" där det saknas en analys om vad som är långsiktiga och hållbara investeringar, och vad som verkligen gynnar kommunen och dess invånare. Kommunens egna verksamheter och de redan etablerade företagen ska värnas särskilt när man utvecklar och bygger nya områden. Därutöver bör företag som går att placera intill bostäder och inte omöjliggör annan verksamhet prioriteras.

Vi ser stor potential i upprustning av våra större bostadsområden där energieffektiviseringar krävs och för att få en modern bostadsstandard som uppfyller dagens krav. Samtidigt behöver även en hel del andra förbättringsåtgärder göras. Allt detta ger samtidigt många jobb och en del av dessa bör kunna möjliggöra för kommunens unga människor att komma in på arbetsmarknaden.

Miljöpartiets satsningar på skola, förskola, fritidshem och äldreomsorg medverkar också till en vidgad arbetsmarknad i kommunen. SFI och vuxenutbildningen ska prioriteras för att kunna möta behovet och snabbt hjälpa nyanlända in på arbetsmarknaden.

Utifrån Huddinges åldrande befolkning kommer det fortsättningsvis finnas behov av mer personal inom äldreomsorgen. Kommunen behöver därför utveckla metoder för att attrahera personer att söka sig till äldreomsorgen. Huddinge behöver ta ett särskilt ansvar för att förbättra kommunens näringslivsklimat samt stödja och initiera lokala projekt som gör Huddinge mer attraktivt som verksamhets-, bostads-, besöks- och studieort.

Samverkan med civilsamhället

Miljöpartiet vill se ett utvecklat samarbete mellan kommunen och civilsamhällets organisationer. Genom konstruktiv samverkan kan man uppnå dubbla vinster genom att skapa arbetstillfällen samtidigt som mervärden skapas genom verksamheter som annars inte hade kommit till stånd. Samverkan kan organiseras på olika sätt, ett sätt är genom så kallat Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). Sociala företag drivna av civilsamhällets organisationer ger på många håll arbete till personer som står långt ifrån den vanliga arbetsmarknadens krav.

Miljöpartiet vill även se tillskapandet av ett större Kretsloppscentrum som kan bli ett naturligt förstahandsalternativ för Huddingebor innan man köper nytt. Ett sådant projekt skulle med fördel kunna utvecklas i samverkan med civilsamhällets organisationer.

Fler sommarjobb

Det är betydelsefullt för gymnasieungdomar att få hjälp till feriepraktik under sommaren. En stor grupp unga står helt utanför såväl arbete som studier och har lång väg att gå. Det är en förödande start på vuxenlivet och en stor förlust för samhället om dessa unga inte ges tillräckliga förutsättningar. Här måste större insatser till för att fånga upp och skapa möjligheter till egen försörjning.

För många unga är första steget ut i arbetslivet ett sommarjobb eller feriepraktik. Det har stor betydelse för ungdomarnas utveckling. Det höjer ofta studiemotivationen och har också visat sig minska skadegörelse.

Fler och växande företag

Kommunen ska vårda och utveckla sitt samarbete med näringslivet, statliga myndigheter och andra berörda aktörer. God infrastruktur och kommunal service, tillgång till mark och lokaler och ett gott samarbete mellan olika intressenter, är grunden för en god företagsmiljö. God service, tillgänglighet, korta handläggningstider samt ett professionellt bemötande ska vara utgångspunkten vid mötet med det lokala näringslivet. Kommunens tjänstemän ska stödja lokala initiativ och stötta entreprenörer. Kommunen ska utforma kommunala upphandlingar så att även mindre företag kan delta. Organisation och arbetssätt ska utformas utifrån företagets behov. Berörda nämnder ska utreda formerna för mer samordnad handläggning för företag, samt införandet av tydliga servicegarantier. Ryggraden i kommunens näringsliv är små företag, oftast i anslutning till bostaden, dessa ska ges goda förutsättningar att växa.

Fler i egen försörjning

För att fler ska få chansen att bidra, för att fler ska få en avtalsenlig lön att leva på och för att fler ska kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen, vill vi att Huddinge kommun prioriterar de särskilda anställningarna. Målet är att alla som har arbetslöshet som huvudorsak när de begär försörjningsstöd, ska erbjudas anställning i kommunen. Arbetsuppgifterna ska vara kvalitetsförbättrande utanför ordinarie verksamhet.

Även bland nyanlända finns ett stort valideringsbehov av utbildningar, komplettering av utbildningar, matchning och personlig stöttning för att på ett bra sätt utnyttja potentialen i det tillskott vi fått i form av ung arbetskraft.

Verksamheter som "100 Huddingejobb" har visat sig vara bra för individer och samtidigt ekonomiskt gynnsamt för kommunen, då fler kunnat gå vidare till arbete eller utbildning. Satsningen behöver dock bli mer flexibel för att möta olika behov. Vissa kan t.ex. behöva längre tid än sex månader, det kan också behövas bättre arbetsledningsstöd. Kommunen ska i nära samarbete med andra aktörer bidra till att personer med försörjningsstöd får möjlighet att bli självförsörjande genom särskilda anställningar som 100 Huddingejobb, korta yrkesutbildningar, coaching, praktikplatser och arbetsförberedande stöd. Individer med behov av samordnade insatser erbjuds detta genom samordningsförbundet.

11. God omsorg för individen

Miljöpartiet skapar bättre förutsättningar för jämlik hälsa och jämlika villkor. De stora skillnaderna i livsvillkor och hälsa mellan Huddinges invånare måste utjämnas. Huddinges sociala omsorg ska individanpassas, tillgängliggöras och erbjuda god kvalitet. Huddingeborna ska känna sig trygga med omsorgen, både vad det gäller tillgång och kvalitet. Personalen och deras kompetens är avgörande för kvaliteten i välfärden.

Särskilt prioriterat 2020

- Förbättra den psykiska hälsan, särskilt hos barn och unga
- Stärk Mobila teamet och säkerställ verksamheten långsiktigt
- Mer förebyggande insatser för 10-12 åringar i Flemingsberg och Vårby
- Förbereda inför att barnkonventionen blir lag 2020

- Samverka med pensionärsorganisationerna kring nytänkande i äldreboende
- Inrätta funktioner som äldreombudsman och funktionshindarsombudsman.

Fler som upplever god hälsa

Hälsofrämjande och förebyggande arbete är särskilt prioriterat för Miljöpartiet, i synnerhet där behoven är stora. Socioekonomiskt svaga grupper i kommunen har större hälsoproblem än andra grupper och skillnaderna i utbildningsbakgrund är tydliga. Särskilt kvinnor med låg utbildning är stora förlorare när det gäller en god hälsa. Detta måste förändras. Samverkan med landstinget och andra relevanta aktörer ska utvecklas, för ett resurseffektivt och framgångsrikt arbete.

Ett rikt och varierat kultur- och fritidsutbud kan bidra till god folkhälsa, men dessvärre ökar gapet mellan olika grupper i samhället. Bra matvanor och fysisk aktivitet kan förebygga en rad hälsoproblem, även psykisk ohälsa. Huddinge kommun ska erbjuda god, näringsriktig mat från ekologiska livsmedel och lagad på plats överallt där måltider serveras i kommunens olika verksamheter. Vi vill också erbjuda personal i kök möjlighet att utveckla sina kunskaper att tillaga och servera mer vegetarisk mat och mat med färre tillsatser.

Fysisk aktivitet och rörelse är viktigt för hälsa och välmående och denna friskfaktor ska beaktas i all samhällsplanering. Att underlätta för människor att gå och cykla mer är en hälsofaktor, liksom att uppmuntra till en aktiv och rörlig fritid. Att lätt komma ut i naturen där det finns spännande vandringsleder, naturskola och annan naturverksamhet för barn, utegym i parker m.m. kan bidra stort till människors fysiska och psykiska välmående. Friska människor är också lönsamt för samhället.

Förbättra psykisk hälsa

Psykisk ohälsa är ett ökande folkhälsoproblem både bland barn och vuxna. Flickor och unga kvinnor är särskilt utsatta med upplevelser av krav från omgivningen, skolstress och oro som påverkar den psykiska hälsan negativt. En stark elevhälsoorganisation i alla skolor är en förutsättning för att i tid upptäcka och förebygga stress och psykisk ohälsa hos ungdomar. Samverkan med landstingets ungdomspsykiatri måste vara väl fungerande och utan köer. Landstinget behöver stärka insatserna inom psykiatrin och samverka med kommunen för vidareutveckling av uppsökande verksamhet för personer med psykisk funktionsvariation.

Stärk Mobila teamet och säkerställ verksamheten långsiktigt

Barn och ungdomar i behov av särskilt stöd ska uppmärksammas och få stöd på ett tidigt stadium. Konsekvenserna kan annars bli misslyckande i skolan,

arbetslöshet, psykisk ohälsa eller till och med att man fastnar i droger och kriminalitet. Samverkan på rätt nivå, för rätt hjälp med fokus på de enskilda individerna är väsentligt, liksom uthållighet, långsiktiga och stabila insatser.

Mobila teamet ger stöd till skolelever som av olika skäl börjat glida ur skolan. Kontinuerlig skolgång och att klara sig i skolan är en mycket stark skyddsfaktor för att inte hamna i nedåtgående spiraler som missbruk, utanförskap och kriminalitet. Tydlig samverkan mellan socialtjänsten och skolan är viktigt vid arbete med barn och unga i riskzon.

Samkraft har nu funnits i projektform under ett antal år med uppdraget att förebygga psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet bland unga. Nu vill vi implementera projektet i de ordinarie verksamheterna, en så grundläggande funktion kan inte stadigvarande drivas i projektform. Med mer samlade resurser kan vi stärka det förebyggande arbetet. Det är viktigt att det Mobila teamets verksamhet säkerställs långsiktigt och att arbetet kan omfatta ännu fler barn och unga.

Förebyggande insatser för 10-12 åringar

Flera har identifierat 10-12-åringar utan plats i fritidshemsverksamheten som en riskgrupp i några av kommunens bostadsområden. Vi tillför därför medel till Kultur- och fritidsnämnden för att, i samverkan med skolan och föreningslivet, tillskapa meningsfulla aktiviteter för denna grupp. Vi menar att ett förebyggande arbete för barn i riskzon är synnerligen lönsamt både för individen och för samhället.

Ett gott förebyggande arbete ger bättre resultat till lägre kostnad

Socialnämndens målgrupper är bland annat personer med ekonomiska svårigheter, barn och ungdomar som far illa och behöver stöd samt personer med alkohol-, narkotika- eller andra drogproblem. Även mottagandet av de nyanlända flyktingar som fått uppehållstillstånd och blivit erbjudna Huddinge som bostadsort ligger under Socialnämndens ansvar.

Det förebyggande arbetet för alla dessa grupper är mycket viktigt. För att lyckas är det av största vikt att Huddinge kan rekrytera och behålla yrkeserfarna socialsekreterare. Det är nu väsentligt med insatser för att kunna behålla och rekrytera yrkeserfarna socialsekreterare, särskilt mot bakgrund av det successivt ökande antalet ärenden inom individ- och familjeomsorgens barnenhet samt den höga personalomsättningen.

Det är särskilt viktigt att barn och ungdomar i behov av särskilt stöd, uppmärksammas tidigt och får det stöd som de har behov av. Resultatet kan annars bli att de misslyckas i skolan, blir utan arbete och till och med fastnar i droger och kriminalitet eller psykisk ohälsa. Samverkan mellan olika verksamheter behövs för att hitta rätt hjälp och rätt åtgärder.

Kommunen ska arbeta vråkningsförebyggande med utgångspunkt i evidensbaserade metoder för att motverka avhysningar och möjliggöra ett

hållbart boende för barnfamiljer och individer i socialt utsatta situationer. Att alla barn har ett permanent hem, en bostad, är en viktig fråga när barnkonventionen blir svensk lag. Metoder att arbeta för barns skydd och delaktighet kommer att krävas inom många av kommunens verksamheter, men blir extra tydligt när det gäller barn som socialtjänsten kommer i kontakt med på olika sätt.

Fler upplever god vård och omsorg

En del av kommunens medborgare behöver samhällets stöd i sin vardag och i sitt boende. Kommunens förhållningssätt ska kännetecknas av en syn på individen som fullvärdig medborgare och en lyhördhet för varje individs särskilda situation och behov.

Inrätta tjänster som äldreombudsman och funktionshindersombudsman.

För många äldre, särskilt för dem utan aktiva och engagerade anhöriga, kan det vara svårt att själv formulera och driva sin intressen, särskilt då kraften och minnet kanske börjat svika. Miljöpartiet har länge drivit som en mycket viktig prioritering att kommunen i likhet med många andra kommuner har en äldreombudsman som kan medverka till att alla äldre får sin intressen tillgodosedda. Många äldre har svårt att överblicka olika valalternativ. Även personer med olika funktionsvariationer, psykiska eller fysiska, kan på samma sätt ha behov av hjälp och stöd att formulera sina önskemål om stödsatser och stöd i att verkligen få de insatser man är berättigad till. En funktionshindersombudsman kan även ha en rådgivande funktion gentemot anhöriga.

Äkta valfrihet

Delaktighet och valmöjligheter ska inte stanna vid val av utförare av hemtjänst eller boende. Delaktighet ska vara en del av vardagen exempelvis när det gäller vad och när man vill äta och hur dagliga aktiviteter ska utformas. En äkta valfrihet förutsätter att det finns olika alternativ, bortom ägarskapet av verksamheten. Alternativen ska redovisas tydligt. Hemtjänsten är idag splittrad på en stor mängd utförare vilket kan göra det svårt att välja och att säkerställa kvaliteten. Miljöpartiet menar att de skattepengar som avsätts till äldreomsorg ska användas till detta ändamål och inte till vinstutdelning åt ägare. Aktörer inom välfärden ska enbart ha god kvalitet som ledstjärna.

Att få åldras med värdighet

Människors behov ser olika ut även när vi blir äldre och dessa skiftande behov måste mötas med lyhördhet och respekt från kommunens sida. Att få åldras med värdighet är en rätt vi alla bör ha. Omsorgen om oss när vi blir gamla måste kunna se olika ut. Det ska finnas flera alternativa sätt att bo så som servicehus, kollektivhusboende, äldreboende med olika inriktning. Service i hemmet skall utformas efter den äldres behov.

Det är viktigt att bemanningen är tillräcklig på våra äldreboenden. På demensboenden finns nationella riktlinjer. Många som arbetar i äldreomsorgen upplever att det är ett hårt pressat arbete där tiden sällan räcker till. För äldre är den personliga kontakten med personalen den avgörande faktorn för hur man upplever omsorgen. Kontinuitet i personal som kan skapa goda relationer är avgörande för kvalitén. En god organisation möjliggör mer tid hos den enskilde och mer tid för att utveckla verksamheten.

HBT-certifiering bör finnas inom hemtjänst och äldreboenden, för att HBTQ-personer ska känna sig trygga och bli bra bemötta.

Ensamhet är en riskfaktor för psykisk ohälsa bland äldre

Att som gammal bli ensam och känna sig isolerad i samhället får många äldre att tappa livslusten och ibland även hamna i en depression. Kommunen bedriver ett uppsökande arbete, som behöver fortsätta och stärkas. Alternativ, till exempel i form av ett ändrat boende eller intressanta aktiviteter för äldre, är viktigt för att kunna bryta isoleringen. Det är inte alltid så lätt att bryta gamla mönster och få med en äldre i att pröva något nytt, men samverkan med pensionärsorganisationerna kan vara en öppning. Huddinges pensionärsorganisationer gör stora insatser för äldres välbefinnande och en samverkan mellan dessa organisationer och äldreomsorgsförvaltningen vid exempelvis lokalutnyttjande, vore en ömsesidig vinnarlösning.

Utveckla nya boendialternativ för äldre

Huddinges samhällsbyggnadsprocess och i synnerhet byggandet av särskilda boenden för äldre, ligger i otakt med befolkningsutvecklingen. Planerings- och byggtakten måste öka. Det tar många år från planeringsstart till inflyttning i ett äldreboende. Att göra rätt och bygga sådant som även framtidens äldre kommer att efterfråga är viktigt.

Vi ser ett stort behov av att utveckla boendialternativ som kan tillgodose äldres skiftande behov. I samverkan med kommunens pensionärsorganisationer skulle kommunen och enskilda byggherrar kunna utveckla innovativa tankar kring framtidens boendeformer för äldre. Huddinge kan bli en kommun i framkant med spännande boendelösningar där varierande behov tillgodoses, från friska pensionärer till biståndsbehövande äldre. Ett viktigt tema är möjligheten att bryta ensamhet genom att bygga för möten och gemenskap.

För biståndsbedömda så kallade särskilda boenden bör utformningen av lägenheterna variera både i storlek och antal rum. Många äldre vill inte flytta in i en bostad som är utformad mer som ett vårdrum än som bostad och där det finns små möjligheter att ta med sig personliga ägodelar. Många äldre kommer från ett större boende, inte sällan från en villa, och har både ekonomi och vilja till ett bekvämt och trivsamt boende med god omsorg och service. Att vi just då vi blir äldre ska tilldelas en minimistandard för våra sista år i livet gör att många äldre i det längsta väljer att bo kvar. Om fler äldre förändrade sitt boende skulle större lägenheter och villor frigöras för yngre personer som behöver ett större boende.

Möjlighet till ett friskt och aktivt liv som äldre

Att bli äldre medför inte sällan ett mer stillasittande liv. Det kan ofta innebära försämrad hälsa. All forskning pekar på ökad fysisk aktivitet som en friskfaktor för alla, inte minst för äldre. Gym för äldre och för personer med fysiska funktionsvariationer, där sjukgymnast finns för att leda träningen, kan bli en viktig del i friskvårdsprogram med "rörelse på recept". Rörelse och sjukgymnastik i vatten med uppvärmd pool för träning enskilt eller i grupp, kan vara tänkvärdt vid byggande av ny simhall. Styrketräning och rörelse motverkar smärta och förbättrar balansen, och undviker många fallolyckor. I en tid då allt fler blir allt äldre, måste vi förebygga sjukdom och skjuta upp den dag då människor behöver mycket vård och omsorg. Men inte minst kan livskvaliteten kan bli avsevärt mycket bättre med ett friskare och rörligare liv. En samverkan med föreningslivet kan ge högre kvalitet till lägre kostnader.

12. Jämlika villkor och jämställdhet

Jämlika villkor och jämställdhet ska vara ett övergripande mål för kommunen. Ett mer jämlikt och ett mer jämställt samhälle är ett bättre samhälle att leva i, för alla. I Huddinge kommun finns stora skillnader i livsvillkor. Här finns invånare med mycket god ekonomi, stort inflytande och god hälsa. Här finns också invånare som lever under motsatta förhållanden. I en sådan miljö är det särskilt viktigt att arbeta för att hålla ihop samhället.

Ökad ojämlikhet minskar den sociala rörligheten, samhörigheten och tilliten bland invånarna. Större ojämlikhet leder till ökade sociala problem och att förtroendet för samhällsliga institutioner undergrävs. Särskilt viktigt är arbetet med jämlikhetsfrågor som rör barn. Alla barn i Huddinge ska ha samma möjligheter oavsett samhällsklass, kön, etnisk bakgrund, funktionsvariationer eller var de bor. Huddinge kommun ska präglas av sammanhållning. Det är så vi tar tillvara på alla resurser som finns i kommunen och ger alla huddingebor möjligheten att förverkliga sig själva. Huddinge kommun ska ha barnperspektivet med i hela samhällsplaneringen.

Särskilt prioriterat 2020

- Utveckla områdena Vårby, Flemingsberg och Skogås
- Påbörja ett arbete för att öka folkhälsan
- Tillse jämställt stöd till föreningslivet
- Få med barnperspektivet med i hela samhällsplaneringen.

Jämlika förutsättningar

Huddinge kommuns geografiska bredd och storlek innebär olika förutsättningar och möjligheter. Huddinge kommun ska särskilt prioritera områdesutveckling i Vårby, Flemingsberg och Skogås och i synnerhet förebyggande arbete med folkhälsa, demokrati och trygghet. Målet är ökad jämlikhet mellan individer och områden. Möten mellan människor och kulturer ska öka tilliten till varandra, samt minska fördomar och rasism. För att uppnå mer jämlika levnadsvillkor

fordras kunskap om invånarnas förutsättningar och möjligheter. Samhällsplaneringen i kommunen ska alltid ha ett barnperspektiv och präglas av jämlikhet och jämställdhet.

Information och digitalisering

Informationsflöden i Huddinge ska vara digitala och tillgängliga. Utgångspunkten är invånarnas behov som medborgare, företag, samarbetspartners, organisationer, besökare, medarbetare med flera. Digitaliseringen ska komma alla till del och användas som ett verktyg för intern effektivisering. Arbetet skall ske utifrån ett brukarperspektiv där insatta resurser ger mest och bäst utdelning. De grupper i kommunen som inte är digitala ska ges möjlighet till information på annat sätt. Alla nämnder ska arbeta med digitalisering för att tillgängliggöra och effektivisera verksamheterna.

Kommunens webbsida är en viktig plattform för informationsspridning. Kommunens information ska vara lättillgänglig och tydlig, för att möjliggöra invånarnas delaktighet. Kommunen ska använda digitaliseringens möjligheter till att sprida information på flera språk och lätt svenska.

En jämställd kommun med lika förutsättningar oavsett kön

En förutsättning för ett jämlikt Huddinge är jämställdhet. För att kommunen ska bli mer jämlik och utvecklas på bästa sätt måste kvinnor och män ha lika möjligheter och rättigheter. I Huddinge ska kvinnor och män vara ekonomiskt jämställda och ha samma makt att forma samhället och sina liv. Arbetet med jämställdhetsintegrering ska fortsätta. De kommunala resurserna ska fördelas jämlikt och jämställt.

Jämställdhetsperspektivet ska integreras i alla kommunens verksamheter och i styrning av organisationen. För att uppnå jämställdhet måste ojämställda strukturer synliggöras. Bra verktyg är könsuppdelad statistik, kartläggningar och konsekvensbedömningar som visar hur verkligheten ser ut.

Förskolan, skolan och fritidsverksamheten är särskilt prioriterade områden för att stärka jämställdhet. Det är under uppväxten som normer, värderingar och traditionella föreställningar om könen grundläggs. De verksamheter som arbetar med barn och ungdomar ska ges förutsättningar att utforma ett medvetet arbetssätt kring jämställdhet.

Huddinge kommun ska vara en trygg och säker kommun för alla. Otrygghet utanför hemmet är lika oacceptabel som den otrygghet som många känner i hemmet. Våld i nära relationer är ett uttryck för ett patriarkalt samhälle och ska aldrig accepteras. Arbetet mot våld i nära relationer ska kännetecknas av systematik, kvalitet och långsiktighet. Arbetet med barn som lever med eller bevittnar våld i hemmet ska intensifieras och utgå från Barnkonventionen. Kommunen ska utveckla arbetet med enheten mot våld i nära relationer för att möta de behov som finns hos olika målgrupper.

Barn och unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld eller hedersrelaterade krav när de vill leva ett självständigt liv ska få samhällets stöd. En handlingsplan mot våld i nära relationer där även hedersrelaterat våld och förtryck ska ingå ska tas fram.

Jämställt stöd till föreningslivet

Kultur- och fritidsnämnden ska fortsätta arbeta för att göra idrottslivet i Huddinge mer jämställt. De analyser av idrottens villkor ur ett jämställdhetsperspektiv som har gjorts ska användas och den handlingsplan med fokus på idrottslivet ur ett jämställdhetsperspektiv som arbetas fram ska implementeras.

Miljöpartiet vill satsa på anläggningar för fysisk utomhusaktivitet. Det handlar om investeringar på motionsspår, elljusspår och ridstigar. För att få en jämnare fördelning ska flickors intressen tillvaratas i större grad när föreningsbidrag omfördelas från vuxna till barn. Införandet av vuxentaxan gäller ej pensionärer som liksom barn- och ungdomsverksamheten fortsatt har nolltaxa. Taxan för föreningar som vill hyra kommunala lokaler och anläggningar för sin vuxenverksamhet är subventionerad. Miljöpartiet vill verka för ett *Föreningarnas Hus*, vilket kan stärka föreningslivet i stort.

Likabehandling och antidiskriminering

Alla som bor i Huddinge ska ha likvärdig service och jämlikt bemötande. Kommunens arbete ska kännetecknas av medmänsklighet, solidaritet, rättvisa, frihet och värdighet. Alla anställda i kommunen ska vara orienterade i frågor som rör mänskliga rättigheter, jämlikhet, samt utbildas i diskrimineringslagstiftning och normkritik.

Arbetet med att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska intensifieras. Inga människor ska diskrimineras på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsvariation, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning, ålder eller andra orsaker. Effektiva och evidensbaserade arbetssätt ska användas i skolor och förskolor så att tidig upptäckt och förhindrande av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan göras.

Alla kommunens verksamheter ska genomsyras av ett normkritiskt perspektiv. Alla barn och unga ska känna sig inkluderade och bekväma i skolan oavsett kön, identitet och sexuell läggning. Lärare, pedagoger och annan personal ska ha kunskaper om heteronormen och HBTQ-frågor. Huddinge kommun ska arbeta aktivt med att tillhandahålla utbildningsinsatser inom HBTQ och normkritik för personal inom kommunens förskolor och skolor för att höja kompetensen i dessa frågor. Alla barn i Huddinge ska växa upp under trygga

förhållanden. Kommunens arbete ska utformas så att barns intressen tillvaratas. Sverige var ett av de första länderna som ratificerade FN:s konvention om barns rättigheter som väntas bli lag i Sverige. Barnperspektivet ska vara utgångspunkt för beslut och åtgärder som rör barn i Huddinge. Det finns anledning att mer systematiskt arbeta med att säkerställa Barnkonventionens tillämpning i kommunen.

Oavsett funktionsvariation ska Huddinge kommun vara till för alla, där alla ska kunna vara delaktiga i samhällslivet och ha jämlika levnadsvillkor. För att tillförsäkra människor med funktionsvariationer delaktighet och inflytande i vardagen krävs att den fysiska miljön är tillgänglig. Hänsyn ska tas till funktionsvarierades behov vid utformandet av offentliga anläggningar, stadsplanering, arrangemang och informationssystem. Personer med dolda funktionsnedsättningar ska ges stöd på samma villkor som andra funktionsnedsättningar.

13. Strategiska mål

Systematisk kvalitetsutveckling

Huddinge är en snabbt växande kommun. Vi blir både fler invånare och fler som jobbar i någon av kommunens verksamheter. Detta utmanar den kommunala organisationen och det krävs ett ständigt fokus på kvalitet och effektivitet. Kommunens viktigaste roll är att tillhandahålla en god service till sina medborgare och upprätthålla en god standard i de kommunala kärnverksamheterna. För att verksamheter som skola, förskola, äldreomsorg och annan social omsorg ska kunna utveckla sin kvalitet så krävs stabila villkor. Ryckighet i budgetprocessen och oklara samband mellan högt uppsatta mål och tilldelad budget undergräver systematisk kvalitetsutveckling.

Förvaltning och verksamheter arbetar i projektform och med stora kunskaper om projektarbetets specifika delar, samt krav på uppföljning. Vi ser stort behov av att samhällsbyggnadsprojekt, upphandlingar och en rad olika verksamheter utvärderas och följs upp, där de förtroendevalda får återrapportering i betydligt större omfattning än vad som nu sker.

Arbetet med uppföljning och utvärdering måste stärkas och det är viktigt att det sker i dialog med de demokratiskt valda forum som finns i kommunen, det vill säga nämnder, råd och beredningar där de politiska partierna finns representerade. Det måste finnas bättre samlad kunskap om problem och utmaningar som är vanliga i projekt, för att undvika att dessa upprepas och med onödigt arbete och ökade kostnader som följd. Detsamma gäller omvänt när det går bra, att fler ska ges möjlighet att få kunskap om det som identifieras som viktiga framgångsfaktorer.

Om beslut om stora investeringar i verksamhetslokaler ska bli välgrundade och lokalerna funktionella under lång tid, måste facknämnderna vara betydligt mer involverade i beslutsprocesserna. Det är inte detta som fördröjer projekt och som gör att många efterlängtrade skolor, förskolor eller äldreboenden hamnar i

långbänk. Det är när vi gör fel och inte är tillräckligt noggranna i förarbetena som processerna tappar fart. Nu görs ofta mycket tunga investeringar därför att man till sist inte har något val och trots att resultatet inte blir bra. Även utifrån ett demokratiskt perspektiv måste nämnderna roll klargöras så att inte alla beslut koncentreras till kommunstyrelsen.

Vi önskar en genomlysning av flera processer, bl.a. vill vi granska hur den framtida utvecklingen på IT-området kommer att påverka arbetsformer och organisation. En stor andel konsulter och inhyrd personal gör det svårt för en verksamhet att arbeta långsiktigt. Verksamheterna behöver ha fast personal som trivs med sitt arbete och stannar kvar för att kunna utveckla nya arbetsätt och goda rutiner. Konsulter kan nyttjas för särskilda uppdrag eller tillfälliga arbetstoppar, men inte i reguljär verksamhet.

Särskilt prioriterat 2020

- Stärk arbetet med kontroll, projektstyrning och riskanalys i samhällsbyggnadsprojekt
- Stärk nämndernas roll i samhällsbyggnadsprocessen
- Prioritera arbetet med digitalisering i syfte att höja kvaliteten i tjänster och utbud samt sänka kostnader.

Attraktiv arbetsgivare

Arbetet med Huddinge kommuns attraktivitet som arbetsgivare ska ha fortsatt hög prioritet. Kommunen måste kunna locka till sig utbildade lärare, forskollärare och fritidspedagoger liksom en mängd andra kompetenta medarbetare. Vi vill se professionella och engagerade medarbetare i kommunen, medarbetare som gärna går till jobbet varje dag och som talar väl om kommunen som arbetsgivare.

Idag ser vi svårigheter att rekrytera och behålla personal inom bristyrken, då vi har en gemensam region och marknad som kräver Huddinge skiljer ut sig som en särskilt attraktiv arbetsgivare. Med hårda besparingskrav under flera år i flera av våra verksamheter ser vi att medarbetare fått en alltmer tidspressad arbetssituation, och sjuktalen är på flera håll oroande höga. Det krävs nu en storsatsning på personalen, särskilt inom de områden där personalomsättningen och arbetsbelastningen är hög. För att minska antalet konsulter och inhyrd personal krävs att vi får egen personal att stanna och att vi kan rekrytera ny personal på fasta tjänster.

Arbetstidsförkortning för socionomer skulle kunna ge positiva effekter och attrahera ny personal, t.ex. med en extra ledig dag i månaden med bibehållen lön, till medarbetare på en enhet med hög arbetsbelastning och hög personalomsättning. Ett gott ledarskap och en hög tilltro till medarbetares kompetens kan skapa goda cirklar som leder mot målen. Tillräckliga resurser för att skapa goda arbetsmiljöer är naturligtvis en förutsättning.

Särskilt prioriterat 2020

- Rekrytera och behålla förskollärare och öka andelen förskollärare i verksamheterna.
- Rekrytera och behålla socionomer inom socialtjänsten för att minska antalet konsulter och inhyrd personal.
- Rekrytera och behålla personal inom kommunens bygg- och samhällsplanering och möta upp behovet av fler medarbetare och samtidigt minska antalet konsulter och inhyrd personal.

Sund ekonomi

Huddinge förväntas fortsatt ha en stark befolkningstillväxt, även om den tillfälligt har mattats av, vilket innebär stora investeringsbehov i kommunal service som nya skolor och förskolor. Kommunen står även inför stora investeringar i bostäder och infrastruktur då Spårväg syd ska byggas i kommunen, vilket medför att kommunala investeringar blir framtunga. Utvecklingen av kommunens ekonomi behöver noggrant studeras och analyseras, särskilt utifrån stora behov inom skola och förskola. Kommunstyrelsen har här ett särskilt ansvar att både värna om god kvalitet i verksamheterna samtidigt som god budgethållning och ordning i ekonomin upprätthålls. För ett långsiktigt arbete med budget i balans, stabilitet och kvalitet i verksamheterna, måste ryckighet undvikas så att man inte tvärbromsar det ena året för att sedan gasa igen.

God ekonomisk hushållning

Enligt lag ska alla kommuner ha en god ekonomisk hushållning. Då gäller det att ha en avvägning av ekonomi mot verksamhet på kort sikt, samt att väga verksamhetens behov nu mot verksamhetens behov på längre sikt. Resultatnivån behöver därför kunna röra sig med konjunkturens svängningar. I plan för kommande år vill vi vinnlägga oss om att pris- och löneuppskrivningar inte ska åka jojo och vara regulator för att upprätthålla en viss procentsats i resultatnivån. Sammantaget ser vi vårt förslag som en ansvarsfull ekonomisk politik som värnar om både ekonomins långsiktiga utveckling och verksamheternas stabilitet.

Ett gemensamt skuldtak riskerar att ge felprioriteringar

Med den delning som har genomförts av Huge fastigheter i ett bolag för samhällsfastigheter och ett allmännyttigt bostadsbolag har det skapats goda möjligheter för ett självständigt och bärkraftigt allmännyttigt bostadsföretag. Kommunens upplåning för kommunala verksamhetslokaler och samhällsbyggnadsprojekt måste noga följas för att inte äventyra utrymmet för verksamheterna. Det gemensamma lånetaket för HUGE, HUSF och kommunen ser vi dock inte som en lösning för att hålla koll på ekonomin. Bostadsbolagets investeringar ska gå att räkna hem affärsmässigt. Det bör därför inte finnas ett gemensamt lånetak som avgör huruvida investeringen genomförs eller inte. Att låta privata aktörer bygga verksamhetslokaler kan vara försvarbart i vissa fall som till exempel om de byggs på mark som vi inte äger eller att lokalerna

integreras med till exempel bostäder eller andra verksamheter. Att inte vilja bygga och äga verksamhetslokaler själv kan dock i allmänhet inte ses som god ekonomisk hushållning då vi som kommun som regel alltid lånar billigare än den privata marknaden.

God kostnadskontroll i lokalförsörjningen och i samhällsbyggnadsprocessen

Med förbättrad framförhållning i lokalförsörjningen kan kostnader vid byggande och renoveringar av skolor och förskolor sannolikt sänkas. Genom att ligga steget före i lokalförsörjningen kan dyra och mindre bra tillfälliga lösningar undvikas. Med långsiktiga planer för kommunens skolorganisation kan ett bättre lokalutnyttjande uppnås. I samhällsbyggnadsprojekten bör en förbättrad internkontroll kunna resultera i färre misstag och minskade oförutsedda utgifter.

Minska antalet inhyrda konsulter

Kommunen har höga kostnader för konsulter och inhyrd personal inom flera verksamhetsområden. I vissa fall kan det vara bra och befogat att nyttja konsulter, t.ex. när speciell kompetens krävs eller vid tillfälliga arbetstoppar. Att regelmässig nyttja konsulter och inhyrd personal i den reguljära verksamheten är dock i allmänhet både avsevärt dyrare och sämre än att ha egen fast personal. Det är därför angeläget att andelen konsulter och inhyrd personal minskar för att på så sätt skapa större ekonomiskt utrymme för verksamheterna att anställa fast personal.

Särskilt prioriterat 2020

- Skapa ekonomisk stabilitet för möjlighet till långsiktig planering i kommunens kärnverksamheter.
- Arbeta systematiskt och minska behovet av konsulttjänster och inhyrd personal.
- God kostnadskontroll i lokalförsörjningen och i samhällsbyggnadsprocessen.

14. Ekonomiplan 2020-2022

Budgetförutsättningar

Huddinge kommun har under flera år haft stora överskott, delvis beroende på tillfälliga intäkter som återbetalningar av tidigare inbetalda pensionspremier, statsbidrag från Boverket och utdelning från Huga fastigheter. Samtidigt har verksamheterna pressats hårt med små uppskrivningar för priser och löner. Genom att befolkningsutvecklingen inte varit lika hög som förväntat kan trycket på de kommunala verksamheterna dämpas något under 2020. Samtidigt dämpas ökningen av skatteintäkterna och statsbidragen i kostnadsutjämnningen.

Kommunala skattesatsen

Vårt budgetförslag är beräknat utifrån en oförändrad kommunal skattesats på 19,87 öre per skattekrona.

Ekonomiplan

Ekonomiplanen utgår från den beslutade budgeten för 2019, befolkningsprognos 2019, skatteprognos och preliminära beräkningar över utjämningsystemen från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i april 2019.

Utifrån Miljöpartiets budget 2020 och planeringsramar för 2021-2022 blir årets resultatet 3,2% för 2020, samt 3,1% för 2021 och 2,8% för 2022. Detta ligger väl över SKL:s rekommendationer om god ekonomisk hushållning på 2 % och ger goda förutsättningar för att klara investeringar i samhällsbyggnadsprojekt och verksamhetslokaler.

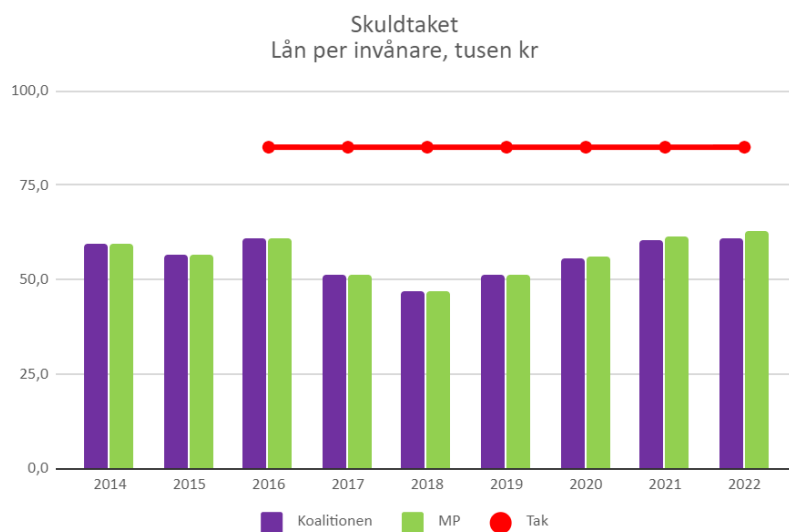
Tillfälliga variationer av kommunens intäkter bör inte slå igenom direkt i verksamheternas ekonomi. Inom skola, vård och omsorg krävs stabila förutsättningar för att klara en väl fungerande verksamhet. Detta är särskilt viktigt inom områden med bristyrken där stor personalomsättning skapar såväl högre kostnader som sämre verksamhet.

Kommunens kortsiktiga budgetmål måste därför utgöra en avvägning mellan ekonomiska mål och verksamhetsmål. Budgetmålet kan inte vara lika alla år, utan bör ses i ljuset av bl.a. kommunens långsiktiga skuldutveckling. År 2016 beslutade fullmäktige om ett skuldtak på 85 tusen kronor per invånare. Skulden uppgick då till 61 tusen kronor per invånare. Sedan dess har skulden sjunkit. Vårt budgetförslag innebär att skulden per invånare uppgår till drygt 62 tusen kronor per invånare 2022, dvs ungefär samma nivå som 2016. Vi menar att detta är en ansvarsfull avvägning mellan långsiktigt ekonomisk stabilitet och verksamheternas behov. Budgeten ger även utrymme för nödvändiga investeringar i klimatomställning.

Tabell 1: Ekonomiplan 2020-2022 mnkr

Ekonomiplan 2019-2022				
<i>MP</i>	Budget	Budget	Plan	Plan
	2019	2020	2021	2022
Verksamhetens kostnader	-5 960,3	-6 099,4	-6 296,4	-6 534,4
Exploateringsverksamhet	90,0	130,0	130,0	110,0
Avskrivningar	-162,2	-177,2	-192,2	-207,2
Verksamhetens nettokostnader	-6 032,5	-6 146,6	-6 358,7	-6 631,7
Verksamhetens netto, exkl expl	-6 122,5	-6 276,6	-6 488,7	-6 741,7
Skatteintäkter	5 156,8	5 298,9	5 463,1	5 665,3
Generella statsbidrag och utjämning	999,9	1 058,3	1 080,2	1 143,3
Skatter, utjämning och statsbidrag	6 156,7	6 357,2	6 543,3	6 808,6
Finansiella intäkter	158,6	158,6	158,6	158,6
Finansiella kostnader	-122,1	-165,4	-143,3	-146,9
Resultat	160,7	203,7	199,9	188,6
Ekonomiskt mål	70,7	73,7	69,9	78,6
Ekonomiskt mål % av skatt mm	1,1%	1,2%	1,1%	1,2%
Årets resultat % av skatt mm	2,6%	3,2%	3,1%	2,8%

Tabell 2: Kommunens skuldtak

Verksamheterna

Kommuner har ett grundläggande uppdrag att tillhandahålla en lagstadgad och frivillig samhällsservice till sina medborgare. Politiska tillväxtambitioner måste hållas inom de ramar som detta uppdrag sätter så att varje generation barn, unga och gamla får en förskola, skola eller äldreomsorg med god kvalitet. Även under en expansionsfas är det en central uppgift för kommunen att hålla jämna steg med bostadsbyggande och samhällsservice. Utbyggnad av annan infrastruktur, som även den kräver vissa kommunala investeringar, måste ske parallellt med befolkningsutvecklingen så att t.ex. ett hållbart resande går att förverkliga. Detta kräver noggrann planering och tydlig politisk styrning.

Utifrån de stora nedskärningar som legat på verksamheterna under de senaste åren ser vi att inte heller vårt förslag till budget är tillräckligt för att täcka alla verksamheters ökade kostnader för pris och löneökningar under planperioden. Dock ger det flera av kommunens kärnverksamheter, framförallt för barn och unga betydligt bättre förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag med bibehållen eller högre kvalitet.

Politisk prioritering och uppräknig av ram

Den budget som presenterats oss från sexpartikoalitionen utgår från flera år med uteblivna eller mycket låga uppräknig av priser och löner. Flera av kommunens kärnverksamheter har svårt att upprätthålla en god kvalitet i verksamheten och de behöver lyftas. Miljöpartiets budgetförslag tilldelar nämnderna 66 miljoner kronor mer i särskilda prioriteringar och riktade uppdrag än sexpartikoalitionen budget. Vi menar att detta behövs för att utveckla eftersatta behov och för att höja kvaliteten.

Pris- och löneuppskrivningarna för 2020 är i koalitionen förslag 0%, med undantag av Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, vilket vi inte ser som hållbart för flertalet av nämnderna förutsatt att vi ska ha en bibehållen kvalitet.

Tabell 3: Verksamhetens nettokostnader

Netto mnkr	TOT	KS	FSN	GSN	GAN	SN	VON	KFN	BTN	KLN	Rev	ÖF	Reserv	Finansf	Exploat	Aveskrivn.
Budget 2019	-6 032,5	-503,8	-885,3	-1 777,8	-726,4	-395,9	-1 257,4	-230,8	-58,0	-128,0	-3,5	-7,6	-68,4	82,4	90,0	-162,2
Övrigt	18,5	1,0	0,0	0,0	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	-19,4	40,0	-15,0
Volymmer	-26,8	-2,8	7,2	-16,1	-7,5	-7,5	2,9	-1,2	-0,5	-1,2	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokaler	-40,7	0,0	0,8	-2,0	-3,3	0,0	0,0	-10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	-25,5	0,0	0,0	0,0
Uppräkning	-52,1	0,0	-6,0	-35,0	-7,1	0,0	-4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Politiska prioriteringar	-13,0	-2,0	-3,0	0,0	0,0	0,0	-1,0	-2,0	0,0	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budget 2020	-6 146,6	-507,6	-886,3	-1 830,9	-738,5	-403,3	-1 259,5	-244,5	-58,5	-134,1	-3,6	-7,6	-87,9	63,1	130,0	-177,2
Övrigt	-6,7	2,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	0,0	-15,0
Volymmer	-93,3	-4,4	-13,0	-18,3	-18,9	-7,0	-27,0	-1,8	-0,8	-1,8	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokaler	-57,5	0,0	-4,2	-3,3	-3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-46,6	0,0	0,0	0,0
Uppräkning	-49,5	0,0	-12,0	-28,0	-2,5	-3,0	-4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Politiska prioriteringar	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Plan 2021	-6 358,7	-510,0	-912,5	-1 880,5	-763,4	-413,4	-1 290,5	-246,4	-59,3	-141,0	-3,6	-7,8	-134,5	66,4	130,0	-192,2
Övrigt	-31,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	-20,0	-15,0
Volymmer	-97,2	-4,8	-13,2	-18,0	-17,2	-7,7	-31,3	-2,0	-0,9	-2,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokaler	-55,9	0,0	-4,2	-3,7	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-45,0	0,0	0,0	0,0
Uppräkning	-88,4	-2,0	-17,0	-35,0	-5,0	-6,4	-16,0	-2,0	0,0	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Plan 2022	-6 631,7	-516,8	-947,0	-1 937,2	-788,6	-427,4	-1 337,8	-250,4	-60,2	-147,9	-3,7	-7,9	-179,5	69,8	110,0	-207,2

Miljöpartiets uppräknings av ramar och politiska prioriteringar samt riktade uppdrag fördelar sig enligt följande:

- **Kommunstyrelsen** tilldelas av ett ettårigt tillskott på **2 mnkr** till en digitaliseringspott där kommunens verksamheter kan söka pengar för utveckling av sina verksamheter. Fokus ska ligga på projekt som leder till vinsthemtagning. Kommunstyrelsen får även i uppdrag att inom befintlig ram att utveckla upphandlingsprocessen. Kommunstyrelsen får en uppräkning av ram på 2 mnkr för 2020.
- **Förskolenämnden** får en uppräkning av ram på **6 mnkr för 2020** samt 12 mnkr för 2021 och 17 mnkr för 2022. Den egna verksamhetens tidigare upparbetade "skuld" avskrivs med **13 mnkr** för 2020 samt en ettårigt tillskott på **3 mnkr** som kompensation till fristående utförare enligt lagen om lika villkor. Pengarna till både kommunala och privata utförare avser möjlighet att kunna anställa och behålla utbildade förskollärare, för att kunna minska barngrupperna och för att kunna ge alla barn det stöd de behöver. **(Totalt utrymme 22 mnkr mer än koalitionen för 2020).**
- **Grundskolenämnden** får en uppräkning av ram på **35 mnkr för 2020** samt 28 mnkr för 2021 och 34,4 mnkr för 2022 för att kunna anställa och behålla utbildade lärare, för att kunna ha mindre klasser för de yngre barnen och för att kunna ge alla elever det stöd de behöver. Vi vill även se en väl utbyggd elevhälsan som stöd i ett förebyggande arbete kring psykisk ohälsa bland barn och unga. Utöver detta har kommunen och verksamheterna möjlighet att söka olika statliga riktade bidrag för höjd kvalité och minskad segregation inom skolan. **(Totalt avsätter Miljöpartiet 35 mnkr mer än koalitionen för 2020).**
- **Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden** får en uppräkning av ram på **7,15 mnkr för 2020** samt 2,5 mnkr för 2021 och 5 mnkr för 2022 för att täcka kostnaderna för uppräknings av gymnasiepengen.

- **Socialnämnden** får en uppräknig av ram på 3 mnr för 2021 och 6,4 mnr för 2022.
- **Vård- och omsorgsnämnden** får en uppräknig av ram på **4 mnr för 2020** samt 4 mnr för 2021 och 16 mnr för 2022. Nämnden får även ett riktat tillskott på **1 mnr 2020** för inrättande av Funktionshindersonbudsmän. **(Totalt avsätter Miljöpartiet 5 mnr mer än koalitionen för 2020).**
- **Kultur- och fritidsnämnden** får ett riktat tillskott på **2 mnr** för riktade insatser för 10-12-åringar som inte finns i fritidshemsverksamheten i Vårby och Flemingsberg. **(Totalt avsätter Miljöpartiet 2 mnr mer än koalitionen för 2020).**
- **Bygglovs och tillsynsnämnden** får i uppdrag att fortsatt se över processer för att öka automatiseringen i handläggning av ärenden.
- **Klimat- och stadsmiljönämnden** får ett riktat tillskott på **5 mnr för 2020** samt 5 mnr för 2021 och 5 mnr för 2022. Pengarna är avsedda för förbättrad skötsel av natur och cykelbanor samt kapitalkostnad för reinvesteringar i verksamhetsområdet med tyngdpunkt på åtgärder som ger energieffektivitet och klimatsmart resande. **(Totalt avsätter Miljöpartiet 5 mnr mer än koalitionen för 2020).**

Investeringar

Kommunen står inför stora investeringar i form av utbyggd infrastruktur och kommunal service i takt med att kommunens växande befolkning. För 2020 är de totala nya investeringarna budgeterade till 418 mnkr och kommunens samlade avskrivningar är budgeterade till 177 mnkr.

Sverigeförhandlingen har inneburit att kommunen nu kan planera för Spårväg syd, ett projekt som miljöpartiet drivit i många år. Kopplat till avtalet om ny spårväg finns även ett avtal om en större cykelsatsning i Huddinge vilken ska finansieras till 25% av staten.

Investeringar i en ny motorväg på Södertörn, igenom hela kommun, ska utgå ur planeringen. Flera statliga verk har riktat skarp kritik mot projektet, och vi delar Naturvårdsverkets mycket allvarliga kritik om att motorvägen strider mot klimatmålet och dessutom ger bilen ytterligare konkurrensfördel på bekostnad av kollektivtrafiken.

Kommunens kostnader för anslutningar och medfinansiering av tunnelloösningar för Tvärförbindelse Södertörn vill vi omprioritera till åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet i närtid och dessutom satsa på kollektivtrafiklösningar och gång- och cykelvägar. Miljöpartiets förslag är att motsvarande medel istället ska investeras i åtgärder för att främja säkra skolvägar så att barn och unga kan gå eller cykla säkert till sin skola. Även investeringar i naturvård, vattenvård, grönområden och parker prioriteras före ny motorväg genom kommunen.

En insats görs nu med investeringar för vattenkvalitén i sjöar och vattendrag. Miljöpartiet vill se en förstärkt satsning på att uppnå miljökvalitetsnormer inom utsatt tid i våra sjöar och vattendrag. De resurser som krävs för detta ska tillskjutas under planperioden. Genom en förstärkt tillsyn av åtgärdernas effekter kan utfallet av gjorda insatser utvärderas efterhand och nya åtgärder sättas in under planperioden.

Kommunens klimatanpassningsplan kommer även den att kräva nya typer av insatser för att förebygga framtida kostnader i samband med höga vattenflöden eller extrema väderförhållanden. Vi ser det också som angeläget att frågan om ekosystemtjänster nu snarast integreras i kommunens alla planprocesser.

Investeringar i lokaler

För 2020–2022 planeras flera större ny- och ombyggnader av förskolor och skolor. Totalt är 3,2 miljarder kronor avsatta för ny- och ombyggnation av verksamhetslokaler. Miljöpartiet menar att det är av stor vikt, både av ekonomiska som klimat/miljömässiga skäl att vårda befintligt lokalbestånd och inte i onödan riva och bygga nytt. Vi också vill se flera och lite mindre enheter nära hemmen för de yngre barnen och tillagningskök i alla skolor, förskolor och särskilda boenden. Planeringen för särskilda boenden för äldre är eftersatt och avvecklingen av servicehusen gör att behovet kommer att öka i snabb takt.

Koalitionens mål är att hälften av alla nya verksamheter ska byggas och drivas av fristående aktörer. Miljöpartiet menar att det är fel att ha den typen av målsättningar. Det är inget självändamål att ha olika ägare. Däremot är vi positiva till såväl pedagogiska alternativ som reella valmöjligheter i verksamheter för äldre. Man kan dock inte styra över privata utförare utan måste ha en planering för att kunna täcka behov med kommunala investeringar.

Samhällsbyggnadsprojekt

Planen för samhällsbyggnadsprojekt och lokalförsörjning är ett styrdokument för kommunens samhällsbyggande.

Planen innehåller ett stort antal projekt som förväntas generera en exploateringsvinst som är ungefär lika hög som investeringskostnaden.

Utöver dessa exploateringsprojekt görs investeringar i gator, parker, gång- och cykelvägar, trafiksäkerhetsåtgärder, vattenvård, IT- infrastruktur med mera. Miljöpartiet önskar en redovisning av kommunens kostnader för arbete med förberedelser för Tvärförbindelse Södertörn. Vi menar att kommunens arbete för motorvägen bör avbrytas. Framtida kostnader för planering, projektering, byggande och medfinansiering av denna motorväg bör överföras till åtgärder för trafiksäkerhet och framkomlighet i närtid, förbättrade gång- och cykelvägar och åtgärder för förbättrad kollektivtrafik, bland annat tidigareläggning av Spårväg Syd.